

Het Koloniaal Weekblad

Orgaan der Vereeniging

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang.”

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

Abonnementsprijs per jaar; □

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling. f 2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland f 4.—
Alzonderlijke nummers f 0.05

Prijs der Advertentiën: □

Per vakje f 2.—
□ Bij contract reductie. □

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.

□ Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat. □
Voor Advertentiën tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO”, AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, Telefoon 4424, beiden DEN HAAG.

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, of zij die VERWIJZEN worden verzocht hiervan bericht te zenden aan den Administrateur, Verhulststraat 51, Den Haag.

Dankbetuiging.

Door tusschenkomst van de Afdeling Amsterdam der Vereeniging Oost en West mocht het Dag. Bestuur dezer Vereeniging alsnog een bedrag van f 147.14 ontvangen ten behoeve van de noodlijdenden te Bonaire, Aruba en Curaçao.

Dit bedrag vertegenwoordigt de netto-opbrengst van de op den 11den November jl. te Amsterdam gegeven uitvoering van de Christel. Zangvereeniging „Excelsior”, welke uitvoering onder de uitstekende leiding en groote toewijding van den heer P. Waalewijn, te secretaris der vereeniging, zoo prachtig slaagde.

Onzen oprechten dank aan allen, die tot dit succes hebben medegewerkt.

Het Dag. Bestuur van O. en W.

Meer belangstelling voor Ned.-Indië.

Aan het verzoek om voor het volgende een plaats in ons Weekblad in te ruimen, geven wij volgaarne gehoor.

(Een rondschriften).

Aan de Besturen van de departementen der Mij. Tot Nut van 't Algemeen.

Mijne Heeren.

Het hoofdbestuur heeft vernomen, dat een zestal omtrent Indië deskundige personen, wier namen hieronder volgen, bereid zijn tot het houden van volksvoordrachten over Ned.-Indië, ook in de departementen van de Maatschappij.

Het geeft U daarom in ernstige overweging, in 1912-13 met het houden van deze speciale volksvoordrachten een proef te nemen.

Waar dergelijke voordrachten in de grootere steden, o. a. van wege het Aardrijkskundig Genootschap te Amsterdam en te Rotterdam in de laatste jaren met toenemend succes zijn gehouden en het alleszins wenschelijk is, de kennis omtrent onze overzeesche bezittingen in alle kringen van het Nederlandsche volk te vermeerderen, verdient het bedoelde streven uwen steun en uwe medewerking.

Zullen deze volksvoordrachten, als meer in het bijzonder voor het volk bedoeld, voor allen toegankelijk moeten zijn, ook voor de leden van uw departement zullen zij ongetwijfeld groote aantrekkelijkheid bezitten, nu de voordrachten gehouden zullen worden door deskundigen, die zelve in Indië geleefd en gewerkt hebben.

Ingeval de kosten van een dergelijke volksvoordracht (f 25.— plus de kosten van het huren en het bedienen van een sciopticon) niet geheel uit de kas van het departement kunnen worden betaald, zullen wellicht sommige belangstellende personen in

uwe omgeving een extra-bijdrage willen geven voor het loffelijke doel.

Op de begroting der Maatschappij is uitgetrokken een bedrag van f 400.— ten behoeve van door de departementen te organiseeren „bibliotheekvoordrachten, volksvoorzittingen en volksvermaken”.

Uit dien post worden door het hoofdbestuur ook „volksvoordrachten” gesteund, à raison van f 10.— per voordracht.

Uit dien post zullen ook gaarne voor deze speciale volksvoordrachten subsidiën, ad f 10.— per voordracht, worden toegestaan, op desbetreffende door de departementen ingediende aanvragen, zolang op dien post nog gelden beschikbaar zijn.

Het hoofdbestuur zal, spoedig nadat de voordracht is gehouden, gaarne een verslag daarvan ontvangen.

De namen der sprekers en de door hen te behandelen onderwerpen laten we hier volgen:

A. H. J. G. WALBEEHM. (Obrechtstraat 363, te 's-Gravenhage), Ass.-Resident BB. N.-Indië, met verlof, en Redacteur van het Kol. Tijdschr. Onderwerpen: a. De Bestuursinrichting in Ned.-Indië; b. Het leven van den Bestuursambtenaar in het Binnenland; c. Het onderwijs voor Inlanders.

Dr. A. W. NANNINGA (Pekeusbaan te Deventer), oud-Chef van het Thee-Proefstation, Leraar a/d Koloniale Landbouwschool te Deventer. Onderwerpen: a. De Rubbercultuur in Nederl.-Indië; b. Hoe komen wij aan onze thee? c. Waar komt onze koffie vandaan?

Kapt. H. T. VAN IJSSELDIJK (1e Ebbingestr. 42 te Kampen), Leraar a/d Hoofdcursus te Kampen, Directeur v/h Etnografisch Museum aldaar. Onderwerpen: a. Een reis door Sumatra's Oostkust (Deli); b. Een reis door Sumatra's Westkust (Padangsche Bovenlanden); c. Een reis door West-Java met Batavia (Preanger Regentschappen).

Dr. H. H. ZEIJLSTRA Tzn. (Kleine Houtweg 21c te Haarlem) Conservator van het Kol. Museum te Haarlem, oud-Assistent bij het Depart. van Landbouw in Ned.-Indië. Onderwerpen: a. Java's plantengroei; b. Indische nijverheid; c. De landbouw in Ned.-Indië.

Ch. LUGT (Laan van Meerdervoort 172 te 's-Gravenhage), Ned.-Ind. Houtvester met verlof. Onderwerp: De bosschen van Ned.-Indië.

A. DE BRACONIER (Schouwtsjeslaan 53d te Haarlem), oud-Officier O.-I. L., Ridder M. W. O. en Bibliothecaris v/h Kol. Museum te Haarlem. Onderwerpen: a. Het Indische Leger in het garnizoen en te velde; b. De pacificatie en exploratie der Buitenbezittingen in Indië.

Het Hoofdbestuur voornemd,

de algemeene voorzitter,

H. A. E. MODDERMAN.

de algemeene secretaris,

J. BRUINWOLD RIEDEL.

Naar aanleiding hiervan werd ons van belangstellende zijde, geheel in den geest van ons streven, het navolgende geschreven:

In alle landen neemt men in de laatste vijftig jaren een streven waar, om zich in het bezit te stellen van overzeesche gewesten, teneinde daar een afzetgebied te vinden, zoowel voor overbeveling als voor overproductie. Binnen afzienbaren tijd zal de geheele aarde aldus, voor zooverre de overzeesche gewesten niet reeds naar Westersche opvatting hervormd zijn, onder den invloed komen van een betrekkelijk gering aantal, naar wereldheerschappij strevende, mogendheden, die de vaak met groote bezwaren verkregen landstreken, als een kostbaar schat zullen verdedigen tegen ieder, die hetzij met geweld, hetzij langs economischen weg, hun invloed zou trachten te verzwakken.

Heeft Nederland ook reden om aan dezen volkerenwedloop deel te nemen? Ja en neen. Allereerst: neen, omdat het sedert eeuwen als een der eers'e koloniale mogendheden optreedt en, hoewel ook de overzeesche bezittingen in den loop der jaren in uitgestrektheid achteruitgegaan zijn, toch nog steeds zich de bezitter van de meest benijdbare koloniën: den Indischen Archipel, mag noemen. Voor uitbreiding van invloedseer behoort ons volk dus niet te werken. Maar voorts: ja, in zooverre het dringend noodig is, deze schitterende bezittingen niet slechts in naam, doch vooral inderdaad te kunnen verdedigen tegen benijders, wier onderlinge nijver thans hen in toom houdt, doch die niet onwaarschijnlijk, in de komende jaren, met meer aandrang zullen komen opzetten.

Tweeërlei wapenen hebben onze toekomstige tegenstanders: de politieke en de economische. Dank zij het beleid van Van Heutsz, is het in weinige jaren gelukt, een aanval van politieke zijde aanmerkelijk te bemoeilijken: door het onder rechtstreeksch bestuur brengen van de Buitenbezittingen, kan het verwijt van verwaarloozing onzer bezittingen niet als argument gebruikt worden door vreemde mogendheden, om eenvoudig een deel van onzen Archipel te annexeren.

Wat aangaat den strijd op economisch gebied, deze moet in de eerste plaats door het geheele Nederlandsche volk worden aangevoerd. Vreemd kapitaal en vreemde arbeid worden ieder jaar in toenemende mate in onze overzeesche bezittingen toegelaten. Hierin is geen bijzonder gevaar gelegen, ja, dit kan zelfs onzen koloniën ten voordeel strekken — mits de verhouding tusschen Nederlandsche en vreemde belangen niet zoodanig wordt, dat een „uitlanderkwestie” ontstaat, zooals plaats had in de Transvaal en welke aan dit land zijn vrijheid kostte.

Het geheele Nederlandsche volk moet wakker geschud. Ziet het dan zelf het gevaar niet in, dat het zijne koloniën zou kunnen verliezen, zonder welke het in één slag tot een lageren rang onder de mogendheden zou terugvallen? Het schijnt van neen. Ondanks dat meer dan drie eeuwen verlopen zijn sedert de eerste Hollanders voet aan wal zetten in

het verre Oosten, is het inzicht van de beteekenis van het feit, dat Nederland 40 miljoen onderdanen in Indië heeft, bij ons volk niet algemeen. En toch moet het geheele volk dit leeren begrijpen.

Kennis van onze koloniën te verspreiden is een van de krachtigste middelen, om ons het blijvend behoud van de voor ons land onschatbare koloniën te verzekeren. Niet, dat niet reeds aan deze taak gewerkt wordt. Dit geschiedt, vooral in de laatste tijden, ook in de scholen en deze arbeid zal zijn vruchten dragen. Doch niet slechts het kind, maar vooral ook de volwassen Nederlander moet leeren inzien, zoowel wat reeds verzuimd is, als wat verder te doen staat, om geen onherstelbare schade te lijden. Vooral in de kleinere plaatsen van ons land is het noodig, in deze zaak licht te ontsteken.

Geen beter propaganda-middel dan het gesproken woord. Daarom is het wenschelijk, dat over het geheele land volksvoordrachten, met lichtbeelden, over de Nederlandsche koloniën, het volk, zijn landbouw, de cultures gehouden worden, om zoodoende tot in de nithoeken de kennis te brengen, die noodig is om het Nederlandsche volk te doen inzien, wat gedaan moet worden en dat in Indië een arbeidsveld ligt voor zijn zonen, die, wanneer zij daarop gaan werken met ijver en toewijding, niet alleen zelf een ruim bestaan zullen vinden, doch tevens zich verdienstelijk zullen maken jegens hun vaderland.

Kortom, de „koloniale zaak” moet worden eene „nationale zaak”.

Ieder Nederlander moet doordrongen worden van de waarheid der spreuk, die in het Koloniaal Museum te Haarlem aan den wand prijkt en die in elke school niet mag ontbreken: „Wat onze nationale kracht en waardigheid nog eeuwen lang zal kunnen handhaven is een onophoudelijke zorg voor en een goed gebruik van ons koloniaal gebied”.

**

De Vereeniging „Onze Koloniën”.

Op een Algemeene Vergadering, gehouden op Donderdag den 12en December, toegankelijk voor alle ingeschrevenen aan de Technische Hoogeschool te Delft, is besloten tot de oprichting van een vereeniging „Onze Koloniën”, welke vereeniging zich ten doel stelt, de belangstelling voor de Koloniën in studentenkringen te vergrooten. Dit doel zal ze trachten te bereiken door het organiseren van lezingen, het houden van besprekingen onder de leden over verschillende onderwerpen, het onderhouden van vriendschapsbetrekkingen met Indische vereenigingen en instellingen.

De vereeniging bezit een afdeling, die zal trachten door samenwerking met de bestaande afdeling van Oost en West alle gewenschte inlichtingen te verschaffen betreffende de studie en het leven in Delft aan Indische jongelieden.

**

Kerstgeschenken.

Nu het Kerstfeest aanstaande is, meenen wij, dat het dienstig kan zijn, onze lezers opmerkzaam te maken op de bijzonder mooie, geïllustreerde werken betreffende Nederl.-Indië, welke in den laatsten tijd zijn verschenen. Voor menigeen is zulk een boek het meest welkome geschenk, terwijl de gevers er tevens het nut mede bereiken de zoo noodige algemeene belangstelling en liefde voor onze Koloniën te doen vermeerderen.

Wij beginnen dan met te noemen de zoo onderhoudende, belangwekkende reisbeschrijving van Dr. H. P. N. Muller „Azië gespiegeld”, door H. Hovy te Utrecht in twee lijvige, met mooie kiekjes verlichte boekdeelen uitgegeven, waarvan het eerste behandelende de Philippijnen, Siam, Fransch Indo-China, Korea, Mantsjoerije en de Siberische weg, onlangs verscheen, en door de pers in 't algemeen zeer gunstig werd beoordeeld.

In zijn inleiding zegt de heer Muller, dat hij ook geeft de uitkomsten van zijn onderzoek in boeken, archieven en talrijke door hem meegebrachte bescheiden, waarbij hij zich vooral liet leiden door wat hem van een Nederlandsch en Nederl.-Indisch standpunt van belang scheen, zoo o. a. een overzicht van de betrekkingen onzer Oost-Indische Compagnie met de verschillende beschreven landen.

In het tweede deel zal hij het hebben over China, Japan, Malakka, 't Britsche Indië en 't Nederlandsche

„voor zoover daarmee geen volkomen overtollig werk zou worden verricht”.

Om een denkbeeld te geven van de wijze, waarop de schrijver zijn taak van leerend verteller opvat, zullen wij hem, met zijn gewaardeerde toestemming in ons volgend feuilleton aan het woord laten. Wij twifelen niet, of menigeen zal dan verlangend zijn het boek in zijn bezit te hebben. De prijs bedraagt f 4.90, gebonden f 1 hooger.

Een prachtwerk van geheel anderen aard is dat van Emilie van Kerckhoff, „Java”, weergevende hare indrukken voornamelijk van de Vorstlanden. De firma Scheltema en Holkema's Boekhandel te Amsterdam gaf het uit met 48 afzonderlijke bijzonder mooi in lithografischen kleuren- en goudgedrukte platen, naar de oorspronkelijke door de schrijfster ter plaatse gemaakte waterverf-teekeningen. Geen wonder, dat de prijs daardoor wat verhoogd wordt: f 12 in zwaar omslag, f 13 in linnen- of f 16.50 in perkamenten stempelband, is echter niet te veel voor zulk een waardevol geschenk.

Prof. A. W. Nieuwenhuis schreef er een voorwoord bij en zegt o. m.:

„De uitgave van de als kunst en beschrijving te waardeeren schetsen eener begaafde reizigster, als Mej. E. van Kerckhoff blijkt te zijn, moet dan ook niet alleen op zichzelf, maar ook wegens het algemeene belang, zeer worden toegejuicht. Hare keuze der onderwerpen uit het volksleven op Java, vooral uit dat in Midden-Java en de wijze, waarop zij die gezien en afgebeeld heeft, zullen meer tot velen spreken dan menige diepzinnige verhandeling. Het sterk persoonlijke, dat in het bijzonder bij de teekeningen opvalt, zal daartoe zeker veel bijdragen.”

**

Laten wij bij onze opsomming niet vergeten de zoo zeer aantrekkelijke beschrijving van Mej. C. M. Vissering: „Een Reis door Oost-Java”, uitgegeven door de Eryen F. Bohn te Haarlem en eveneens zeer artistiek geïllustreerd naar tal van opnamen door eenige bekende amateur-fotografen. Ook in onze rubriek „Litteratuur Overzicht” hebben wij dit werk reeds warm aanbevolen, dat voor den zeer billijken prijs van f 3.90, gebonden f 4.90, te verkrijgen is.

**

Op meer wetenschappelijk gebied verschenen bij de firma H. D. Tjeenk Willink en Zoon te Haarlem de eerste deeltjes van een serie van 12 populaire handboekjes over Ned.-Indische landbouwproducten, onder redactie van Dr. J. Dekker. No. I. **De Rietsuiker-industrie op Java**, door J. Sibinga Mulder en II. **Het Boschbedrijf in Nederl.-Indië**, door Ch. S. Lugt, zien er met hunne duidelijke verluchtingen recht smakelijk uit, noodend tot lezen, en zullen zeker voor jongelieden, die voor de keuze van een beroep staan, naast de handleidingen door het Informatie-Bureau van Oost en West uitgegeven, een welkome feestgave zijn.

Wij noemden hier slechts enkele uitgaven, die ons in den laatsten tijd ter aankondiging werden toegezonden. Er is nog véél meer moois en goeds.

Voor elk wat wils.

Een prijsvraag.

De Algemeene Nederlandsche Bond „Vrede door Recht” gevestigd te 's-Gravenhage, verlangt een **geschiedkundig leesboekje** voor de hogere klassen der lagere scholen en voor het daarbij direct aansluitend onderwijs, loopende over de **geschiedenis van Nederland en zijne Koloniën sinds 1813**.

Het boekje moet zijn eenvoudig van vorm, maar veelzijdig van inhoud. Het moet niet enkel handelen over Staat en Kerk, maar ook over School, Gezondheidstoestand, Welvaart (inzonderheid Verkeer), Wetenschap en Kunst. Als inleiding dient vooraf te gaan een korte terugblik op de Republiek en den Franschen tijd; als achtergrond moet, waar mogelijk, iets vermeld worden van de algemeene toestanden in Europa en elders, met mededeeling van de oorlogen, maar ook van het werken tegen de oorlogen, b.v. internationale bijeenkomsten en verdragen betreffende onzijdigheid; het Roode Kruis, de Postunie en dergelijke regelingen; de geslaagde en niet geslaagde pogingen om oorlogen te voorko-

G. Lörcher's
OVERHEMDEN
ONDERGOEDEREN
voor Uitrustingen
Hoogstr. 32-32^a Den Haag

PIET HEINSTR. 123,
Telefoon 5262.
WEIMARSTRAAT 42a - Tel. 6160.
A. Op't Landt.
De Dames worden attent gemaakt op de groote keuze
PRACTISCHE KERSTGESCHENKEN
Als: SHAWLS, JABOTS, HANDSCHOENEN, ZAKDOEKJES,
TASCHJES.
Zeer voordeelige Wollen-Zijden BLOUSES en ROKKEN.
Beleefde uitnodiging tot een bezoek.

H. W. v. BRAKEL & Zn.
HOFSMEDEN
PIET HEINSTR. 15 - TELEPH. H. 1767
FABRIEK VAN STIJLHAARDEN

INSTITUUT VOOR MEISJES
EXTERNAAT — BEPERKT INTERNAAT
KRONENBURGERSINGEL 2 en 4 NIJMEGEN (HOLLAND)
School- en Pensioengeld internaat f 800.—
Met inbegrip der vacaties . . . f 1000.—
De Directrice: A. J. NELOR.

ONDER DEN SINT MAARTEN
— WONINGINRICHTINGEN —
J. A. POOL - INGENIEUR - HAARLEM
AMSTERDAM DEN HAAG ROTTERDAM
10 ROKIN KNEUTERDIJK 2A WIJNHAVEN 110

**F. W. VAN WIJK = DAMES-
KLEERMAKER.**
Tollensstraat 118. - Teleph. 3235.
■ ■ ■
Speciaal adres voor:
PLUCHMANTELS, BONTMANTELS
- en TAILOR-MADE COSTUMES -
NAAR MAAT.

H. ZUMPOLLE
VEENESTRAAT 29. - Telefoon 4105.
SPECIALE AANBIEDING:
GEPANTSERDE HUTKOFFER, lang 100 c.M.,
breed 50 c.M., hoog 36 c.M. f 9.75
GEPANTSERDE HUTKOFFER, lang 100 c.M.,
breed 50 c.M., hoog 40 c.M. „ 10.75
GEPANTSERDE MAILKOFFER, lang 100 c.M.,
breed 50 c.M., hoog 50 c.M. „ 11.50
GEPANTSERDE BOEKENKOFFER, 50 x 50 c.M. „ 6.25

men; de Vredesconferenties; de ontwikkeling van arbitrage en internationaal recht. Natuurlijk wordt hierbij bedoeld een objectieve behandeling van het geheel, geen beschouwing van anti-militair standpunt.

De inhoud van het werkje moet van dien aard zijn, dat het bij eventuele uitgave in verband met den tekst kan worden geïllustreerd. De omvang mag niet meer bedragen dan 8 vellen druks (128 bladzijden), de bladzijde gerekend op ongeveer 35 regels.

De prijs voor den winnaar bedraagt f 200.— of, indien hij dit mocht verlangen, een gouden medaille ter waarde van dit bedrag; terwijl aan de Jury het recht is gegeven om aan ingezonden werkjes, welke niet bekroond worden, indien zij naar hare meening als zeer verdienstelijke arbeid kunnen worden beschouwd, een loffelijk getuigschrift toe te kennen.

De Jury voor deze prijsvraag bestaat uit: Mr. W. H. de Beaufort, oud-Minister van Buitenlandsche Zaken en lid der Tweede Kamer, voorzitter; Mejuffrouw S. Groshans, Presidente van den Nederlandschen Kinderbond; Jan Ligthart, Hoofd eener school; Dr. C. te Lintum, Leeraar M. O. en Privaat-docent aan de Rijksuniversiteit te Utrecht; Mr. J. H. Abendanon, oud-Departementschef in Ned-Indië, lid en eerste-secretaris; H. v. d. Mandere, secretaris van het Hoofdbestuur van „Vrede door Recht”, tweede-secretaris.

De in te zenden werkjes moeten uiterlijk 1 Maart 1914 in het bezit van de Jury zijn, en, liefst aangeleekend, geadresseerd worden aan den Voorzitter der Jury, den heer Mr. W. H. de Beaufort, den Treek, Leusden, prov. Utrecht.

De in te zenden werkjes behooren te zijn geschreven met duidelijk leesbare hand, welke een andere moet zijn dan die van den schrijver of de schrijfster; liefst echter getypt. Zij moeten zijn gesteld in de Nederlandsche taal, waarbij rekening worde gehouden met eene eventuele uitgave van het boekje in de spelling van De Vries en Te Winkel. De inzendingen dienen te geschieden onder een motto, welke motto moet zijn herhaald op een daarbij gevoegd verzegeld couvert, dat den naam en het adres van inzender of inzenderster bevat.

De schrijvers of schrijfsters van de werkjes, die niet met den prijs zijn bekroond geworden, kunnen onmiddellijk na de uitspraak der Jury hunne inzendingen terug bekomen aan het adres van den Voorzitter der Jury te 's-Gravenhage, Oranjestraat 11, mits zij daarbij op voldoende wijze, ter beoordeeling van de Jury, aantonen, dat zij inderdaad de rechtzittenden op het ingezonden werkje zijn.

De schrijver of schrijfster van het bekroonde werkje behoudt het recht zelf dit werkje uit te geven met vermelding daarbij van de onderscheiding. Is door hem of haar uiterlijk drie maanden na de bekroning van dit recht geen gebruik gemaakt, dan vervalt het aan het Hoofdbestuur van den Bond „Vrede door Recht”.

De mededingers in de prijsvraag, wier werkjes niet met den prijs werden bekroond, blijven, nadat zij hunne inzendingen hebben teruggevraagd, geheel vrij om hunne werkjes te doen uitgeven.

Uit de O.-I. Mail.

Gezondheidstoestand. De cholera was 20 Nov. jl. nog niet geweken te Batavia en te Semarang, evenmin als de pokken in den Oosthoek.

Van alle plaatsen spande Djember de kroon, wat betreft het aantal pokkegevallen.

In de week van 26 October tot 2 Novj kwamen in de afdeling Djember 140 gevallen voor, waarvan 42 met doodelijken afloop; op Djember volgt Sidhoardjo met 52 gevallen en 11 dooden; hierna Bangil met 38 gevallen en 19 dooden.

In de omliggende kampongs zag men verscheidene roode vlaggetjes ten teken, dat er besmettelijke ziekte is.

De barak naast het hospitaal was ook vol met lijders.

Op 19 Nov. werd te Soerabaja een bijeenkomst gehouden van vertegenwoordigers van scheepvaart- en prauwmaatschappijen, tot het plegen van overleg over het treffen van maatregelen, opdat de scheepvaart zoo weinig mogelijk door de besmetverklaring van Soerabaja worde gehinderd. Het resultaat der bijeenkomst was zeer bevredigend; indien prauwen geclaytonniseerd zijn, zullen zij gemeenschap met de stoomers mogen hebben. De geheele Soerabaja-sche prauwvloot zal nu ontrat worden.

Onder Chineezzen. In het Chineesche kamp te Soerabaja deed 20 November een gerucht de ronde, dat Paranakans voornemens waren nieuwe rellen te veroorzaken.

De Java-Bode merkt op: Dit is onwaarschijnlijk, doch niet onmogelijk, daar deze hiergeborenen nog zeer opgewonden zijn.

Nu tusschen de Chineezzen-vereenigingen een strijd was ontbrand, gelijk wij reeds de vorige week uit de mailberichten wisten, over de verkiezing van een parlementslid, geven wij hier een lijstje van de voornaamste Chineesche vereenigingen met een opgave van het aantal leden, overgenomen uit De Java-Bode.

„Soe Po Sah”, de revolutionaire kesh-vereeniging, waarvan de hoofden zijn Lie Kong Jauw en Liauw Soe Lan, telt 800 leden; de „Siang Hwe” de handelsvereeniging, waarin allerlei soorten Chineezzen zijn opgenomen, heeft 200 leden; de Matsoërs vereeniging „Kong Siauw Hwe Kwan” met als hoofd Niau A Tjan er 400; de „Ti Yok Hwe”, de vereeniging van Hokkians met de hoofden Tan Kim Saij en Oei Tjoe Yong, heeft 800 leden onder haar banier geschaard; de Hokkiansche begrafenisvereeniging „Hok Kian Hwe Kwan” met als hoofd de secretaris van den Chingesechen Raad Koe Siuw Eng telt 200 leden, terwijl de vereeniging „Heh's Kong Ek Hwe”, met Tjong A Tjoen als leider, ongeveer hetzelfde aantal kan aanwijzen.

Uit deze lijst blijkt, dat „Soe Po Sah” wel een krachtige vereeniging is, maar toch niet op een meerderheid der vereenigde Chineezzen kan wijzen.

Het Soer. Hblad vernam, dat de kiezers voor het Chineesche parlement, zooals te Batavia, ook te Semarang en ook op andere plaatsen zijn gekozen. Degene, die voor Semarang is gekozen, heeft bedankt, die van Soerabaja heeft bereids de reis aanvaard. Daar werd een breuk tusschen Soe Po Sah en Siang Hwe niet goed denkbaar geacht, aangezien de presidenten familie van elkaar zijn.

Door de Chineesche Handelsvereeniging te Makassar is een circulaire verspreid, waarin den Chineezzen wordt afgeraden zich naar Java te begeven en wel in verband met de daar voorgevallen ongeregelheden tusschen Chineezzen en Arabieren, meldt de Mak. Crt.

Zendingshospitaal. Onlangs maakte de Pr. Bode melding van de plannen tot stichting van een nieuw groot zendingshospitaal ter vervanging van het bestaande, dat te klein is. Daarmede zou dan tevens in de noodzakelijkheid van een groot ziekenhuis te Bandoeng voorzien zijn, daar de regeering door het verleenen van steun aan dit zendingshospitaal, vastgesteld zou zijn van de oprichting van een nieuw gouvernementshospitaal.

Van die plannen zal echter niets komen, meldt dat blad nader. Het bestuur der Ned. Zendingsevening te Rotterdam, dat in dezen te zorgen heeft ziet tegen de kosten (f 60.000) op. De regeering zal zelfstandig moeten optreden en voorloopig zal de zending hier moeten doorgaan met de beschikbare ruimte. Te zijner tijd zullen nog enkele uitbreidingen kuanen plaats hebben. Maar het is voortdurend een zware taak voor de beheerders om rond te komen met de beschikbare middelen.

Dit zou verholpen zijn als de ingezetenen wat meer daadwerkelijke belangstelling toonden voor deze filantropische instelling, die op goeden basis is gevestigd.

De beide doktoren Koch hebben zich als „operateurs” en dokter Tirion heeft zich als „internist” voor het hospitaal beschikbaar gesteld.

Eene groote verbetering voor Makassar. Naar de Mak. Ct. verneemt, zal de K. P. Mij. voortaan, te beginnen met 13 dezer, een geregelden dienst instellen van Soerabaja naar Makassar vice-versa, middels het s.s. „Van Goens”.

Vertrek van Soerabaja elken Woensdagnmiddag om 12 uur. Aankomst Makassar elken Vrijdagmorgen ca. 8 uur. Vertrek van Makassar elken Zaterdagavond 10 uur.

Tusschenhavens worden niet aangedaan; deze verbinding biedt een geregelde aansluiting op de Hollandsche en Duitsche mails. Passagiers voor de Hollandsche booten, die te Soerabaja embarkeeren, behoeven daardoor slechts een dag op die plaats te vertoeven — yoorwaar wel een te apprecieeren verbetering.

Oprichting van eene oorlogsreserve. Door 't hoofd van het gevangeniswezen is de volgende circulaire aan de hoofden van gewestelijk bestuur gezonden.

Ik heb de eer UHedG. mede te deelen, dat in medio 1913 zal worden overgegaan tot de oprichting van een oorlogsreserve, welke zal worden gevormd door voor den militairen dienst opgeleide inlanders, die in vredes tijd in civiele gouverne-

BOEKHANDEL - KUNSTHANDEL
LEESINRICHTING VAN BOEKEN EN TIJDSCHRIFTEN
DE GROOT & DIJKHOFFZ
 voorheen A. VAN HOOGSTRATEN & ZOON
PLAATS 27 - TEL. 2252 - DEN HAAG
LEVERING VAN SCHOOLBOEKEN VOOR ALLE
INRICHTINGEN VAN ONDERWIJS

N. V. ELECTRISCHE DRUKKERIJ „LUCTOR ET EMERGO”
 DEN HAAG.

RADEN ADJENG KARTINI.

Verschenen de DERDE DRUK van:

Door Duisternis tot Licht

Geïllustreerd.

Gedachten over en voor het Javaansche volk

VAN WIJLEN

RADEN ADJENG KARTINI.

Ingenaaid f 2.40.

Gebonden f 2.90.

DE TWEDE DRUK, DIE IN APRIL 1912 VERSCHIEEN,
 :: WAS IN ENKELE MAANDEN UITVERKOCHT. ::

Uitvoerig Prospectus wordt op aanvraag franco toegezonden.

83 TOKO ROKO.
 Edisonstraat, hoek Copernicusplein - DEN HAAG.
 AANBEVOLEN MERKEN:
 MORAS 3 Cts.
 DELIPROEF 3 Cts.
 FANGY 4 Cts.
 BEETHOVEN 4 Cts.
 Prof. 't HOFF 5 Cts.
 DORATHEA 5 Cts.
 EN VERDERE RUIME KEUZE.
 Mij beleefd voor een bezoek aanbevolen houdend van H.H. Rookers.
 P.S. Verzending naar binnen- en buitenland. B. B. FELIX.

BOUWT

— OP —

„Oud-Wassenaer”,
„Groot-Hæsebroek”
 - of „De Pauw”. -

■■■

Inlichtingen te bekomen bij de bekende
 : Kantoren. :

mentsbetrekkingen geplaatst, in oorlogstijd kunnen worden gemist, dan wel gemakkelijk door andere personen kunnen worden vervangen.

Door den legercommandant is nu de vraag gedaan, welke civiele betrekkingen voor inlandische soldaten en gegradeerden van uitstekend gedrag beschikbaar zouden kunnen worden gesteld.

Als toelichting werd door dien opperofficier tevens medegedeeld, dat voor zoover de aan die burgerbetrekkingen verbonden bezoldigingen minder mochten bedragen dan de gezamenlijke in het leger genoten inkomsten, den reservist voor rekening van het departement van oorlog een geldelijke toeslag zou worden verleend.

Gedurende den tijd, waarin de hierbedoelde militairen in civielen dienst zijn, dragen zij geen militaire uniform. Zij zijn verplicht gedurende de voorgeschreven jaarlijkse herhalingsoefeningen en bij mobilisatie van het Leger onder de wapens te komen.

Van de zijde van het Legerbestuur zullen echter maatregelen worden getroffen, om de in vredesstijd onder de wapens geroepen tijdig door een gelijk aantal militairen te vervangen.

In verband met het vorenstaande verzoek ik UHEdG. beled mij te willen mededeelen of bij de gevangnissen in Uw gewest van de diensten der bij de oorlogsreserve in te deelen militairen van niet-Europeeschen landaard, wellicht gebruik zou kunnen worden gemaakt voor de vervulling van de betrekking van opzichter, oppasser, mandoer en waker en in het bevestigend geval mij een opgave te willen doen toekomen van het aantal en de soort dier betrekkingen, welke medio 1913 voor militairen beschikbaar kunnen worden gesteld.

Een goede maatregel. In vroeger jaren werden steeds alle goederen en materialen, welke voor de verschillende diensten van het leger noodig waren (wij noemen slechts de genie- en artilleriesvoorraden) uit Holland betrokken, schrijft de N. Soer. Ct.

Daar de Indische nijverheid best in staat was, een goed deel dier goederen te leveren, werd in 1906 bij wijze van proef door den minister bepaald dat de helft der daarvoor in aanmerking komende goederen uit Holland zou worden betrokken, terwijl de andere helft in Indië kon worden aangeschaft. Na eenige jaren proefneming ziet men dan kunnen uitmaken wat voordeliger was: aanschaffing in Holland of in Indië.

Thans, na zes jaren, is duidelijk gebleken, dat aanschaffing van de verschillende artikelen in Indië voor den lande voordeliger is.

Door den minister is daarom bepaald, dat zulke artikelen in den vervolge niet meer voor de helft, doch geheel in Indië kunnen worden aangeschaft.

Afgescheiden van het voordeel van onzen Indischen handel en industrie, welke van de nieuwe regering het gevolg is, wordt Indië in oorlogstijd weer wat minder afhankelijk van zeer wisselvallige communicatie met het moederland.

Stormweer te Semarang. Onder de telegrammen van De J a v a b o d e lezen wij: „Te Semarang heeft 14 Nov. jl. een zwaar stormweer gewoed. De bliksem sloeg in een petroleumtank van de „Dordtsche”, die uitbrandde. In de kampongs op Tjandi zijn dertig inlandische huizen omgewaaid, waarbij twee Inlanders om het leven kwamen.

Brand te Soerabaja. Op 20 Nov. jl. is te Soerabaja in de pakhuizen van de maatschappij „Alcaf” brand uitgebroken. De schade wordt geraamd op circa vijf ton, die gedekt wordt door een verzekering bij een Amsterdamsche Maatschappij, de „goelangs” waren verzekerd voor ongeveer twintig mille bij een Soerabajaasch Assurantiëkantoor.

De oorzaak van den brand was nog totaal onbekend. De vreemdste geruchten deden de ronde; alle kapok was beleend bij de Javasche bank.

De haven Tandjong-Prök. De Gouverneur-Generaal bezocht 19 Nov. jl. de havenwerken te Tandjong-Prök, in het bijzonder ter bezichtiging van het stellen van caissons van gewapend beton, ten behoeve van de verlenging van de aanleggelegenheid langs het Oosterboord van de bestaande binnenhaven. Zoo meldt De J a v a b o d e.

Dit werk wordt in aanneming uitgevoerd door de Hollandsche betonmaatschappij, aan welke vennootschap ook de caissonbouw voor de buitenhaven is gegund. Het baggerwerk, ten behoeve van de nieuwe linnenhaven, zal in eigen beheer worden uitgevoerd. Eene zoo abnormaal hooge inschrijvingssom, welke de opgemaakte raming met pl.m. 118% overtrof, zou aan de aannemers eene ongeevenredigd hooge winst verschaffen, zonder dat

daartegenover enig voordeel voor den Lande zou staan.

Neemt men daarbij in aanmerking, dat de tot dusver hier te lande verkregen resultaten met de werkzaamheid der groote aannemers niet zeer bevredigend zijn en geenszins wijzen op eene groote activiteit hunnerzijds, zoodat er niet op te rekenen valt, dat gebruikmaking van de diensten der aannemers zal leiden tot eene spoedige uitvoering van werken, dan ligt het voor de hand, dat er de voorkeur aan werd gegeven het hierbedoeld werk in eigen beheer uit te voeren.

Zoowel bij de havenwerken te Semarang, waarvoor de termijn gesteld voor de voltooiing der werken, reeds met een jaar is verlengd, als bij die te Makassar en te Soerabaja, laat toch de voortgang van de uitvoering veel te wenschen over.

Afstand van grond nabij de haven te Soerabaja. Naar De J a v a b o d e vernam, is door de regeering, ter tegemoetkoming aan de wenschen van den handel, besloten om de gouvernementsterreinen langs de Kali Mas te Soerabaja in huur af te staan.

De huur zal geschieden voor den tijd van tien jaren met het recht van optie van den huurder tot wederinhuur van den grond voor een gelijken termijn.

Gedurende het tweede tiental huurjaren behoudt echter de regeering zich het recht voor de huurovereenkomst op te zeggen en alle op het gehuurde terrein aanwezige, aan den huurder toebehoorende gebouwen, opstellen en inrichtingen te naasten legen de geschatte waarde daarvan als bouwwerk en buiten verband met het bedrijf.

De huurprijs is bepaald op f 50 per strekkenden meter oeverlengte, met een achterliggende strook van 70 meter.

De grond zal uitsluitend moeten worden gebruikt voor opslag, aflevering en verwerking van met schepen, per spoor of op een andere wijze aldaar tot verder vervoer aan te brengen of van daar te vervoeren goederen. Het bouwen van één of meer woonhuizen op het gehuurde terrein is derhalve verboden.

Het terrein wordt van wege de regeering op het peil van 1 meter Soerabaja havenvloedpeil gebracht en kan eerst in gebruik worden genomen op een door den chef der havenwerken te Soerabaja te bepalen tijdstip, waarop de huur ingaat.

Eene strook van 20 meter langs de Kali Mas moet voor het gewone verkeer geopend blijven en mogen daarop door den huurder geen gebouwen, loodsen of dergelijke worden opgericht, noch enig graafwerk worden uitgevoerd.

De regeling verzekert aan den huurder aansluiting van het terrein aan het spoorwegnet.

Zoowel in de evenbedoelde 20 M. breede strook langs de Kali Mas, alsook achterlangs en buiten dat terrein zal door de regeering een doorgaand hoofdspoor worden aangelegd en onderhouden, zulende de huurder dien aanleg en het voortdurend verkeer daarlangs in geen enkel opzicht mogen belemmeren.

Langs de achterzijde van de te maken opstellen, binnen de grenzen van het verhuurde terrein, zal uitsluitend ten dienste van de huurster een zijspoor voor aanvoer, afvoer en rangeeren van de wagons door de regeering worden aangelegd en onderhouden.

Het te bebouwen terrein moet, zoolang het onbebouwd blijft, van den openbaren weg worden afgescheiden door middel van een pagger.

Aan den huurder wordt over de volle oeverlengte van het gehuurde terrein het uitsluitend recht verzekerd van kostelooze vaste ligplaats langs de Kali Mas.

De regeering stelt zich niet aansprakelijk voor schade, welke een gevolg is van verzakking van den kaaimuur, door werking van den ondergrond of om andere redenen.

Zonder goedkeuring van de regeering is overdracht van de huur of ingebruikgeving van het gehuurde terrein aan anderen niet toegelaten. Wel is geoorloofd onderverhuur van gedeelten van het terrein aan derden ten behoeve van den opslag van per schip aangebrachte of daarmee te vervoeren goederen.

Bij niet-nakoming van een der gestelde voorwaarden behoudt de regeering zich het recht voor de huur bij deewaardersexploit op te zeggen.

Het is te verwachten, dat de talrijke handelsfirma's

MAISON-DROUOT

WESSER & Co.

LANGE HOUTSTRAAT 7 DEN HAAG

INRICHTING TOT COMPLETE MEUBILEERING
BEHANGERIJ :: STOFFEERDERIJ
EIGEN MEUBELFABRIEK :: ANTIQUITEITEN

GUMMI
DAMES-MANTELS

van af
f 15-

Martin Schiff
Hoogstraat 36
Den Haag

VACANT

RIPPEN

PIANOHANDEL

PIET HEINSTRAT 42

ELANDSTR. 17 TEL. 4683

VERHUREN

STEMMEN

Dames- en Heeren-
Mode-Artikelen.

VAN BOMMEL,
VLAMINGSTRAAT 8-10 - Telef. 5501.

Handschoenen.

HEINEKEN'S

Glazenwasscherij

□ STOOM JALOEZIEËN. □

en ROLLUIKENFABRIEK

Fabriek v. Geschilderde
GORDIJNEN

in meer dan 500 dessins.

„Klenus” Stofzuig-
Machine.

HOF- EN RIJKSLEVERANCIERS

's-GRAVENHAGE

Kettingstraat no. 6 TELEFOON
::: 2478. :::

binnen zeer korten tijd alle beschikbare gronden aan de Kalimas voor den bouw van goedangs e. d. in beslag zullen nemen.

Een taai Javaan. 's Nachts te één uur verliet de „Duymaer van Twist” de reede van Pekalongan, toen plotseling één der mandoers over boord viel, vertelt de Loc. Dadelijk werd gestopt, boeien enz. werden uitgeworpen, doch de man werd niet gevonden en de reis voortgezet. Den volgenden morgen, nadat hij 8 uur in het water rondgezwommen en gedreven had, pikten visschers den geheel uitgeputten drenkeling op, die geen der boeien had kunnen bereiken. Na een korte rust zette hij de reis per spoor naar Semarang voort, meldde zich daar weer op z'n boot en maakte de reis naar Soerabaja mede alsof er niets gebeurd was.

PERSONALIA.

E. J. de Bode. † Te Batavia is 18 Nov. jl. overleden de heer E. J. de Bode, commissaris van politie in de 2de afdeeling (Glodok) aldaar.

De overledene, die elders op Java verschillende politiefunctiën had vervuld, werd in April van dit jaar tot commissaris van Batavia benoemd.

Indische Bond. In de op 16 Nov. jl. gehouden algemeene vergadering van den Indischen Bond werd den leden de uitslag der verkiezingen voor een nieuw hoofdbestuur medegedeeld.

Gekozen tot president de heer F. H. K. Zaalberg, met 112; tot leden de heeren Ch. J. Cohen met 105 en F. S. Jacobs met 102 stemmen.

Herkozen als secretaris Ch. W. N. Samson met 121; als penningmeester C. R. C. Bax met 128; als leden P. A. Ellwanger met 123, N. W. Tessensohn met 119, J. G. Ehrencron met 119 en W. F. Gijbers met 111 stemmen.

Nadat alle gekozenen verklaarden zich de op hen gevallen keuze te laten welgevalen, werd het nieuwe hoofdbestuur daarop geïnstalleerd.

Directeur Binnenlandsch Bestuur. Naar het Bat. Nbl. met zekerheid kon mededeelen, is de voordracht voor de betrekking van directeur van het departement Binnenlandsch Bestuur ingediend. Zij bevat in de eerste plaats den heer H. Carpentier Alting (adviseur van het Inl. credietwezen), terwijl als nummer twee wordt aangegeven de resident van Soerabaja, de heer J. Einthoven.

Nieuw hospitaal te Semarang. Te Semarang zijn den 18 Nov. gearriveerd generaal Bijker, kolonel Van Vliet en kapitein Roesting voor een onderzoek in verband met het nieuwe hospitaal. Zoo lezen wij in De Locomotief.

Ovatie aan resident Heyting. Het Soer. Hd. blad verneemt uit Banjoemas, dat daar 13 dezer aan den resident Heyting een ovatie is gebracht, in verband met zijn benoeming tot ridder in de orde van den Ned. Leeuw.

De assistent-resident hield een toespraak. De heer Heyting dankte en zeide de aangenaamste herinneringen aan Banjoemas mede te nemen.

Vrijgesproken. Moesa, redacteur van de Pertja Timor, aangeklaagd wegens persdelict (belediging van Chineesche officieren), is door den Justitiarad vrijgesproken.

Suriname.

Onder het hoofd „Nederlandsch- en Britsch Guyana” vinden wij in Het Vaderland van 12 December (Ochtendblad) het volgende stuk:

„Uit Georgetown wordt het volgende geschreven: Het laatste geschilpunt in zake de grens van Britsch Guyana is opgelost, en nog wel zonder tusschenkomst van het Haagsche Hof van Arbitrage of eenigen arbiter „ad hoc”.

Het bedoelde geschilpunt betrof de Corentijnrivier, die de grens vormt tusschen Britsch- en Nederlandsch Guyana. Op 3.30 N.-breedte en 57.30 W.-lengte verdeelt de Corentijnrivier zich in twee lange takken. De Engelschen beschouwden den Oostelijke altijd als de oorspronkelijke rivier, terwijl de Nederlanders de Westelijke als zoodanig aanwezen.

Ongeveer drie jaar geleden zond de Nederlandsche regeering op aandringen van het Nederlandsch Aardrijkskundig Genootschap een wetenschappelijke expeditie uit om de westgrens

van de Nederlandsche kolonie vast te stellen, en uit het verslag van deze expeditie blijkt, dat de Engelsche opvatting de juiste was.

In de veertiger jaren van de vorige eeuw had Schomburgk de Coeroeni ontdekt, de rechtsche vertakking van de Corentijn en vastgesteld dat dit een voortzetting was van de Corentijn, en vele jaren later ontdekte Barrington Brown de Nieuwe Rivier, de linksche vertakking van de Corentijn. Volgens Barrington Brown was de hoeveelheid water, die door de Nieuwe Rivier stroomt, grooter dan die van de Coeroeni, en, op deze stelling de Nieuwe Rivier beschouwend als de voortzetting van de Corentijn, stelde Nederland vast, dat de groote delta tusschen de Nieuwe Rivier en de Coeroeni aan Nederland behoort. Dit nu is gebleken onjuist te zijn.

Op een kaart, die bij het verslag van de bovengenoemde expeditie is gevoegd, wordt de Oostelijke vertakking van de boven-Corentijn, in overeenstemming met het Engelsche standpunt, aangegeven als de bron van de Corentijn-rivier, — een practische bevestiging dus van de meening der Engelschen.”

Het blijkt niet uit welke bron het bericht atkomstig is, en het verwonderde ons, dat Het Vaderland het heeft overgenomen zonder enig commentaar. De voorstelling van zaken is toch geheel onjuist, zooals vooral blijkt uit de door ons gespatieerde woorden. De expeditie werd niet door de Nederlandsche regeering uitgezonden en had ook geen opdracht om een grens vast te stellen. Uit de resultaten der expeditie is de onjuistheid niet gebleken van de bewering, dat de delta tusschen de Nieuwe Rivier en de Coeroeni aan Nederland zou behooren. Op de kaart, bij het verslag der expeditie gevoegd, is de Coeroeni niet aangegeven als de bron van de Corentijnrivier. De expeditie heeft zich wijselijk niet ingelaten met deze grenskwestie.

Even scheef als de voorstelling van zaken in dit schrijven uit Georgetown, was de mededeeling een jaar geleden door De Villiers gedaan in een voordracht voor de leden der Society of Arts gehouden en gepresideerd door Lord Reay. Men zie hiervoor Het Koloniaal Weekblad van 14 December 1911.

Zal onze regeering nooit tot het inzicht komen, dat het noodig is een einde te maken aan deze onjuiste mededeelingen, door publiceering van de bescheiden over deze zaak? In Engeland moet dit zwijgen van onze regeering den indruk maken alsof men het hier eens is met de voorstelling van Engelsche zijde; vooral nu de door den Minister van Koloniën een jaar geleden toegezegde inlichtingen, die een „volledig beeld” zouden geven, uitblijven en de Staten-Generaal daar niet naar vragen.

In de N. R. Ct. van 10 December en de Nw. Courant van 13 December vonden wij een ingezonden stuk van den heer A. d'Angremont over de bacoecultuur in Suriname, denzelfden heer d'Angremont, die niet lang geleden hier een interessante lezing gehouden heeft over de bacoecultuur. Aan 't slot van zijn artikel zegt de schrijver, die thans te Zürich is:

„In 't begin van dit jaar trad ik, van hieruit, met de „Hamburg-Columbiën Bananen Aktien Gesellschaft” in correspondentie, in de hoop deze maatschappij bereid te vinden tot opkoop van de bacoeven in Suriname. Genoemde Mij. was toen echter bang, dat de Congo's ook ziek zouden worden. Haar laatste brief eindigde echter met de zinsnede, dat het toch niet onwaarschijnlijk was, dat ze zich voor den Bananenhandel met Suriname zou interesseren.

Kort geleden schreef ik haar opnieuw over den te verwachten oogst en meldde haar tot wien zij zich voor eventuele onderhandelingen te wenden had.

In haar antwoord van 30 November '12 bericht ze mij, dat ze in onderhandeling met Mr. Henri Benjamins te 's-Gravenhage getreden was, „jedoeh mussten die Verhandlungen abgebrochen werden und zwar darum, weil die uns zur Verfügung stehenden Dampfer einen zu grossen Tiefgang haben, um die Barre von Paramaribo passieren zu können”.

Waren er geschikte vruchtenbooten beschikbaar,

Gebr. P. H. CAMINADA
LANGE HOUTSTRAAT 3
HAAG - Telefoon 713
SPECIAAL ADRES VOOR ALLE OPTISCHE ARTIKELLEN,
BRILLEN, KIJKERS, ENZ.
AANLEG EN ONDERHOUD VAN ELECTR. LICHT- EN SCHELGELEIDINGEN.

Beide kantoren van den Woninggids
„HET WOONHUIS” verschaffen inlichtingen terzake te HUUR en te KOOP zijnde perceelen kosteloos.

BUREAUX:
14 Lange Houtstraat TEL. 3193
66 Groot Hertoginnelaan
hoek Wald. Pym. kade TEL. 2467
's-GRAVENHAGE

Gids met platte-grond van Den Haag en Scheveningen gratis op aanvraag.

„BOEATAN”

Magazijn van Indische Kunstnijverheid
Heulstraat, Den Haag
Zie Etalage — Zie Etalage

HOTEL VAN ZEBEN - Café Restaurant,
Wagenstraat 44 TEL. 411. DEN HAAG.

LOGIES met ONTBIJT vanaf f1.50, PLAT DU JOUR van 12-2 uur à f0.50, DINERS vanaf f0.80 en hooger van 4½-7½ uur. Restaurant à la Carte gedurende den geheelen dag.

Aanbevelend, v. ZEBEN.

PATISSERIE

D. W. VAN GEEST
Prins Hendrikstraat 78 - Teleph. 1851
SPECIAL ADRES
INDISCHE SPEKKOEK

JAC. BLADERGROEN
PRINSESTRAAT 3 - DEN HAAG.
KANTOORBOEKHANDEL
Agentuur van J. C. König & Ebhardt, Hannover.
Magazijn van TEEKENBEHOEFTE.
VULPENHOUDERS.

FABRIEKSDPOT VAN TWENTSCHE
LINNENGOEDEREN
„DE WITTE BAZAR”
Prinsenstr. 19-21, DEN HAAG
TELEFOON 5141
GOEDKOOPST ADRES VOOR
UITZETTEN EN
INDISCHE UITRUSTINGEN
VOOR DAMES EN HEEREN.
Tevredenheidsbetuigingen van honderden Indische families voor belangstellenden ter inzage.
GEVESTIGD SEDERT 1885.

STOOMKOFFIEBRANDERIJ
en THEEHANDEL
P. D. SCHILTE
32 Groenmarkt :: DEN HAAG
Oppericht 1868 - Telefoon 2539.

wellicht ware hier de uitweg voor de planters geweest.

Ik hoop nog, dat de Regeering, het groote belang der bacovekultuur voor Suriname inziende (de Suriname-commissie erkent dit toch ook in haar rapport) een weg zal weten te vinden, om de bezwaren die het in verbinding treden met een andere vruchten-maatschappij in den weg staan, te ontgaan."

Naar het Handelsblad uit goede bron vernemen, heeft de United Fruit Company zich verbonden tot voortzetting van het opkopen der bacoven in Paramaribo tot 15 Februari a.s. met een 11-daagschen dienst. Het is niet onwaarschijnlijk, dat dit besluit van de F. Cy. in verband staat met de orkanen, die onlangs op Jamaica gewoed en een deel van den bacovetooft verwoest hebben. Zullen wij nu over 2 maanden weer staan voor dezelfde moeilijkheden? Wellicht komt men spoedig met de Fruit Company tot een bevredigende, blijvende oplossing. Zoo niet, dan dient men den tijd te gebruiken om een andere markt dan New-York te vinden. Het is niet aan te nemen, dat een groote maatschappij geen kans zou zien om binnen korten tijd aan een paar booten te komen, geschikt voor de vaart op Paramaribo. Wij blijven aan afzet in Nederland de voorkeur geven.

* * *

De Koloniale Staten hebben in hare vergadering van 20 November art. 42bis van het ontwerp tot verhooging van de begroting voor 1913 (credieten voor het boschwezen) verworpen. In verband met hetgeen wij vroeger in dit weekblad schreven over de wenschelijkheid van het voortbestaan van het boschwezen, achten wij dit besluit der Staten zeer te betreuren. Men heeft daarbij te veel het oog gericht op het tegenwoordige en de allernaaste toekomst. Een land met zulk groot boschbezit moet een departement bezitten als waarvan de Staten nu het nut ontkennen, omdat er nog niet op resultaten kan gewezen worden. De studie van de geschiedenis van het boschwezen in andere landen zou de Staten zeker tot een ander inzicht geleid hebben.

* * *

De laatst ontvangen nummers van Suriname bevatten eene serie artikelen ter bestrijding van „Het Balata-vraagstuk”, het rapport der heeren Struycken de Roysancour en Gonggrijp.

Het blad vereenigt zich met de zienswijze van de heeren Bos e.s. omtrent de Venezolaansche methode (nl. het vellen der boomen om de balata te verkrijgen), die door deze heeren ontraden wordt. Onze zienswijze in deze zaak, deelden wij in het vorige nummer mede.

* * *

In het Voorloopig Verslag betreffende het Vde hoofdstuk der Staatsbegroting voor 1913 wordt omtrent „onderwijzers uit West-Indië” het volgende opgemerkt. (Zie ook ons vorig nummer.)

„Voor deze onderwijzers geldt de bepaling, dat, zoo zij de hoofdkate in Nederland willen behalen, de diensttijd in West-Indië niet medetelt voor den tweejarigen diensttijd als onderwijzer, vereischt om tot het examen voor de hoofdkate te worden toegelaten. Derhalve moet de candidaat, in Nederland gekomen, steeds nog twee jaren wachten voordat hij zich aan het examen kan onderwerpen. Men verzocht den Minister, zoo noodig in overleg met zijn ambtgenoot van Koloniën, hierin verandering te brengen.” (blz. 49.)

Geheel juist is deze voorstelling van zaken niet. De onderwijswet bevat nl. geen bepaling als hier bedoeld. Maar de bestaande toestand komt op hetzelfde neer, alsof de bepaling bestond. En alleen in het gunstigste geval kan de candidaat in twee jaar zijn doel bereiken. Alles moet dan medewerken; hij moet het tijdstip van zijn komst regelen naar den datum waarop de examens vallen; hij moet dadelijk een plaats krijgen op een school hier te lande, enz. Noodelooze bezwaren, die te ondervangen zijn door een aanvulling van de onderwijswet met een paar woorden. En welk bescheid vinden wij nu in de Memorie van Antwoord? Zie hier: „Het is juist, dat onderwijzersdienst in West-Indië niet medetelt voor den tweejarigen diensttijd als onderwijzer, vereischt om tot het examen voor de hoofdkate te worden toegelaten. In enkele gevallen is door belanghebbenden op verandering aangedrongen. De ondergeteekende acht deze zaak niet zoo

urgent, dan dat zij niet op eene meer algemeene herziening van de wet zou kunnen wachten.”

Een dergelijk antwoord moet reeds een 20-tal jaren geleden zijn gegeven. Gevorderd is men dus niet; de zaak is verschoven, we zullen niet zeggen ad Calendas Graeces, maar tot een misschien verre toekomst.

„In enkele gevallen is door belanghebbenden op verandering aangedrongen,” verklaart de Minister en negeert hierbij het adres uit Suriname, door tal van ingezetenen ondertekend, die meer belangstellenden dan belanghebbenden waren. Nu weten de ondertekenaren meteen, welk antwoord zij op hun zeer gerechtvaardigd verzoek krijgen. En wanneer de „meer algemeene herziening” daar is, zal men dan niet weer voor den dag komen met de bezwaren door een vorigen Minister van Binnenlandsche Zaken aangevoerd?

* * *

Te Parantaribo is verschenen het rapport van de in Januari 1910 benoemde ambachtscommissie. Wij hopen op het zeer interessante geschrift terug te komen.

Curaçao.

In de December-aflevering van de Gids bespreekt de Luit. t/z. C. Aronstein de haven van Curaçao en het Panamakanaal. Grootendeels komt de inhoud van dit zeer lezenswaardige stuk overeen met hetgeen wij in ons no. 41 van 10 Oct. overnamen uit de N. R. Ct., in welk blad onder de titels: „Een sprookje dat ontmoedigt” en „Eene werkelijkheid die moed geeft”, gezegd werd, dat, afgescheiden van het Panamakanaal, Curaçao's haven nog een schoone toekomst tegemoet kan gaan, mits de havenwerken tijdig klaar zijn.

De heer A. acht het ook van groot belang, dat zoo spoedig mogelijk de betrekkingen van ons land met Venezuela worden hersteld en de 30% additioneele rechten door dit rijk worden ingetrokken.

Aan het slot schrijft de heer A. nog het navolgende:

„Door sommigen wordt ernstig betwijfeld, dat de opening van het Panamakanaal van eenigen invloed zal zijn op de toeneming van het scheepvaartverkeer in de kolonie Curaçao. De N. R. Ct. sprak in dit verband zelfs van „een sprookje dat ontmoedigt”. Het is moeilijk met eenige zekerheid te zeggen, wie in deze gelijk heeft, de optimisten, die in de toekomst Curaçao wereldhaven zien, of de zwartgalligen, die meenen, dat van een belangrijke uitbreiding van het verkeer aldaar geen sprake zal zijn. Maar hoe men hier ook over moge denken, 't lijdt geen twijfel of de voorgestelde verbeteringen zijn, ook afgezien van elken invloed van het Panamakanaal, urgent en dienen met de meest mogelijke voortvarendheid te worden uitgevoerd. Want nu reeds kan met besliste zekerheid gezegd worden, dat in Curaçao schade geleden wordt door den onvolledigen toestand van de haven. Het is toch, om een voorbeeld te noemen, bekend, dat verscheidene van de vele groote toeristenschepen, welke de Antillen ieder jaar bezoeken, Curaçao niet aandoen, enkel en alleen, omdat de kapiteins het niet verantwoord achten met hunne lange schepen door de nauwe vaargeul naar binnen te gaan. Zij varen met hunne schepen zeer dicht langs het eiland om den toeristen althans een enkelen blik te geven op het eigenaardige stadje, dat in uiterlijk en karakter zoo hemelsbreed verschilt van alle plaatsen, die men in West-Indië vindt. Zoo weet men reeds op Curaçao, dat in het voorjaar van 1913 acht van deze toeristenschepen het eiland op bovengeschetste wijze zullen voorbij stevenen en het verlies, dat Curaçao daardoor lijdt, is op zich zelf reeds belangrijk.

Van welke zijde men de zaak dus ook beschouwt, het blijft noodzakelijk om vlug tot de uitvoering der plannen over te gaan en het is te hopen, dat Regeering en Kamer overtuigd mogen worden, dat dralen hier gelijk staat met achteruitgang. De beste wijze, waarop deze noodlijdende kolonie geholpen kan worden, is zonder verwijl de haventoestanden te verbeteren.”

Wij moeten hierbij nog een en ander aanvoeren, dat in verband met de havenwerken geen uitstel kan lijden en dat, naar wij hopen, bij de behandeling van de begroting van Curaçao in de Tweede Kamer besproken mogen worden.

Onderstaande APOTHEKERS, leden van het Dep't's-Gravenhage der Ned. Maatschappij ter bevordering der Pharmacie, worden aanbevolen voor het gereedmaken van recepten zoowel als voor de levering van Binnen- en Buitenlandsche Geneesmiddelen, Verbandstoffen, Ziekenverplegingsartikelen en Minerale Wateren.

te 's-Gravenhage:

M. L. Adama, Bezuidenhout 111.
F. L. W. en E. v. Beest, Huygensplein 3.
N. W. Bennema, Fred. Hendriklaan 32.
C. J. Brandts, Laan Copes v. Cattenburgh 90.
H. Bruins, Van Swietenstraat 131.
C. P. v. d. Byllaardt, Groot Markt 22.
J. Damen, Weimarstraat 20.
Mej. S. Faber, Koningsplein 32.
Dr. A. L. C. Furnée, Tasmanstraat 194.
C. A. van Greuning, Statenlaan 40.
A. J. A. Herens, Boekhorststraat 19.
J. J. Hofman, Schenkweg 4.
K. Holm, Vaillantlaan 157.
J. F. J. Hupperetz, Regentseelaan 270.
C. de Jong, Ie v. d. Boschstraat 45.
Th. Luyckx, Westeinde 341.
J. Mouton en Zn., Javastraat 29.
C. Offerhaus, Groot Hertoginnelaan 154.
J. van der Schalk, Oranjeplein 24.
J. J. Schoevers & van Essen, Noordeinde 122a.
Dr. W. v. d. Slooten, Koningin Emmakade 109.
M. P. Spillenaar Bilgen, Stadhouderslaan 7.
E. Syboits, Riouwstraat 48.
J. A. v. Tooren, Regentseelaan 105.
Fa. F. R. Vechtmann, W. D. Valkis, Zoutmanstraat.
C. Th. Voorhoeve, Frederik Hendriklaan 72.
G. H. v. d. Wal, Dennenweg 1.
H. J. de Zaayer, Anna Paulownastraat 51.

te SCHEVENINGEN:

J. v. Buuren, Kanaalweg 53.
M. den Heyer, Keizerstraat 167.
J. A. Speltie, Havenkade 3.

te RIJSWIJK:

B. F. Jansonius, Heerenweg 28.

te VOORBURG:

J. A. Spruyt, Heerenstraat.

te DELFT:

J. A. Filedt Kok, Oude Delft.
S. J. Fischer, Groot Markt.
A. Nijdam, Burgwal.
A. L. Oversluys.
W. P. de Vries, Oude Delft.

te SLIEDRECHT:

I. J. van den Berg.

te WOERDEN:

W. G. Haye.

te MIDDELHARNIS:

A. Teepe.

J. van der Putten.

Garneerartikelen — Modefournituren.
Valeriusstraat 51. Telef. 1670.

Verschenen de DERDE DRUK van:

DE AFRICHTING VAN DEN POLITIEHOND, DEN AMBULANCE- EN OORLOGSHOND

EENE BEKNOPTTE HANDLEIDING
door
M. KESSLER.

Bekroond met den Eersten Prijs op de
XXVe Internationale Honden-Tentoonstelling
van „Cynophilia”, gehouden van 22 tot
24 April 1910 te Amsterdam. :: ::

1e Druk December 1908

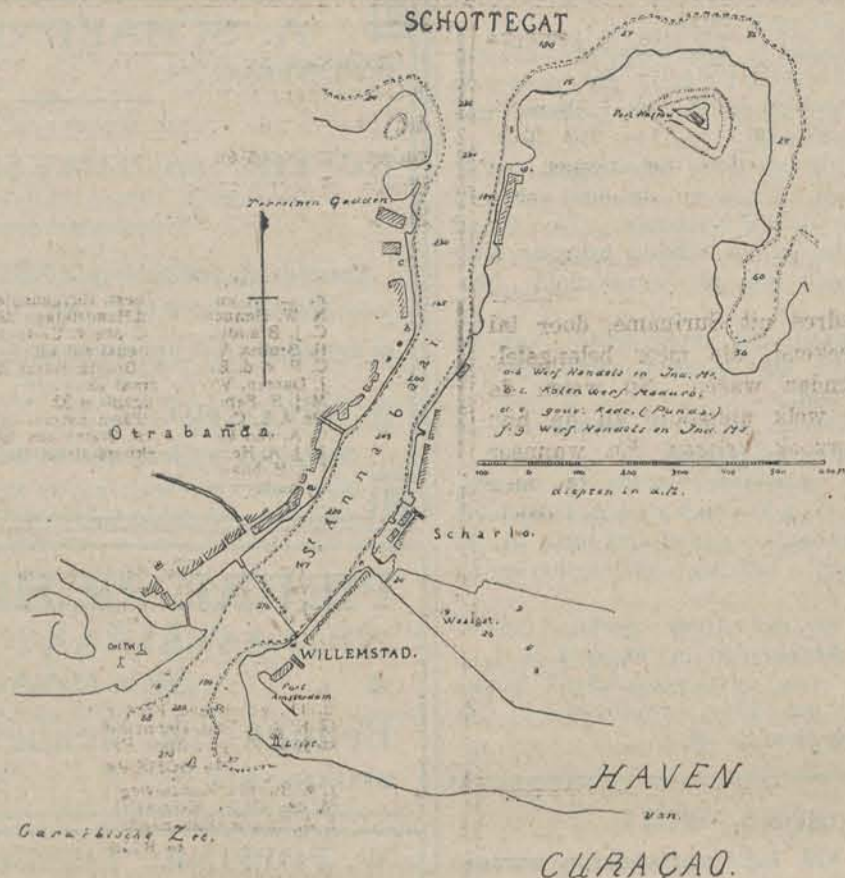
2e Druk Februari 1909

3e Druk April 1910

Prijs geb. f 1.25.

Prijs geb. f 1.25.

UITGAVE DER
N. V. DRUKKERIJ „LUCTOR ET EMERGO”
DEN HAAG.
TELEF. INTERC. Nos. 4424 en 4404.

De oevers van de haven van Willemstad zijn voor het overgrootste deel in de handen van particulieren en dat reeds sedert onheugelijke tijden. Al een kade aan de Oostzijde, nog geen 200 M. lang, vlak beneoorden de brug, de zogenaamde Punda, behoort aan het Gouvernement en biedt eene ligplaats aan voor, één stoomschip van de W.-I. mail met nog eenige schoeners, voor 2 stoomschepen is zij reeds te klein. Verder Noordwaarts gaande over de brug over het Waagat is er een werf, ongeveer 500 M. lang, welke behoort aan de Handels- en Industrie-Mij. „Curaçao“, het is de voormalige werf van den heer A. Jesurun, met de daarbij behorende werf „de Wilde“, zij loopt langs de gehele oostzijde van de haven tot nagenoeg het Schottegat.

Aan de Westzijde der haven vinden we eerst de achterkant van eenige particuliere huizen en vervolgens een werf, eveneens behorende aan bovengenoemde Mij. en bestaande uit de voormalige werf van Blasini en Van der Meulen. Hieraan grenst de kolenopslagwerf van de firma Maduro en verder tot aan het Schottegat de terreinen en loodsen van Godden.

Behalve laatstgenoemde, die door den eigenaar vaststarrig worden gesloten gehouden, en waarop zelfs geen tros van een schip mag worden vastgemaakt, zijn al deze werven voor het publiek toegankelijk en heeft deze toestand ook nimmer aanleiding tot eenige moeilijkheid gegeven, doch men vergeet niet, dat deze zich kan voordoen, zoodra het belang van een der eigenaars dit medebrengt.

Het is te betreuren, dat het Gouvernement deze terreinen vroeger niet tot zich getrokken heeft, waartoe de gelegenheid wel heeft bestaan, maar men zoude wellicht toen de noodzakelijkheid niet hieraan; doch thans, nu men overal doordrongen is van het beginsel, dat havencomplexen niet in het bezit moeten zijn van particulieren, maar van publiekrechtelijke lichamen, is het een onafwijsbare eisch, voor het bezit van een goed ingerichte haven, dat deze terreinen zoo spoedig mogelijk door het Gouvernement aangekocht of ontgind worden.

Bij de tegenwoordige havenexploitatie worden bijzondere eischen gesteld, waarover men vroeger niet dacht; wij noemen slechts gezondheids- en veiligheidsdienst, brandweer, verlichting en sanitaire maatregelen, die alle naar moderne begrippen moeten geregeld worden en waaraan te Curaçao zoo goed als niets gedaan wordt.

Eene particuliere Mij. kan, al is zij niet uitsluitend indachtig aan hare winsten, onmogelijk aan deze eischen naar behooren voldoen; dat is de taak eene gemeente of van het Rijk, die het verordeningrecht en de daarbij behorende dwangmiddelen bezitten.

Men stelle zich de havenwerken van Rotterdam in de handen van particulieren voor, er zoude zeker niet van geworden zijn wat het thans is.

De commissie voor de handelspolitiek, die rapport uitbracht over de havenplannen van Curaçao,

meent, dat het op den weg der Regeering ligt de verbreding van de haven en de opruiming der ondiepten in het Schottegat krachtig voort te zetten, maar overigens, althans voorloopig, zich te bepalen tot het bouwen van een aanlegplaats voor groote schepen, over eene lengte van 200 à 300 M., op een plaats waar men verder kan uitbreiden en waar over voldoende breede opslagplaatsen kan worden beschikt, zoo mogelijk gepaard aan een openbaren verkeersweg langs de gehele Oostzijde van de St. Annabaai.

Ook dit laatste wijst erop, dat het dringend noodig is deze Oostzijde in eigendom van het Gouvernement te doen overgaan.

Dan alleen zal de haven van Curaçao werkelijk aan de moderne eischen kunnen voldoen; de voor aankoop of onteigening uit te geven kapitalen zullen ongetwijfeld weder terugvloeien in de koloniale schatkist door vermeerderde welvaart en door groter invoer.

Wij hopen, dat Regeering en Vertegenwoordiging aan dit hierboven besproken punt hunne aandacht mogen schenken.

**

De Cur. Ct. van 15 Nov. schrijft:

„Van het goede heeft Curaçao te veel gehad, ten minste voor zoover betreft de benedendistricten. In de laatste dagen heeft het in dat gedeelte van het eiland zoo hard geregend, dat er groote schade aangericht is, en wel, voor zoover onze berichten reiken, op de plantages St. Jan, Groot en Klein St. Martha, St. Nicolaas, Engelenberg, Port Marie. — Dammen zijn doorgebroken, trankeeren meegeslept, groote boomen ontworteld, gegaard zout gesmolten of weggevoerd en het onlangs gezaaide mais grotendeels weggespoeld, zoo luiden de treurmaren, welke wij van verschillende zijden ontvangen.

Eerst dreigt de felle droogte den landbouw met ondergang en nu komen zware stortregens de nieuw opgewekte verwachtingen met één slag den kop indrukken, de plantagehouders hebben het inderdaad hard te verantwoorden.”

**

Alles wat de bediening van stoomschepen in onze haven aangaat is van zoo groot gewicht om Curaçao meer en meer als kolenstation in deze streken de plaats te doen innemen, waarop het wel aanspraak mag maken, dat wij het geraden achten te melden, dat het Deutsche stoomschip „Niederwald“ alhier om 2 ure des namiddags op den 12en dezer aangekomen, dienzelfden avond om 10 ure kon vertrekken, na ruim 300 ton lading gelost en ruim 300 ton kolen aan de werf van de heeren S. E. L. Madura & Sons ingenomen te hebben. De vlugge lossing en lading verdient des te meer de aandacht omdat men hier, wegens de stoornis in de overzending der telegrammen in de laatste weken, niet kon weten, dat het stoomschip verwacht kon worden.

De lossing van de lading is in groote mate vergemakkelijkt geworden door de diensten, welke de

BOEKHOUDEN

in DRIE maanden met DIPLOMA.

Wetenschappelijk, Theoretisch, Practisch. Uitvoerig Prospectus met volledige inlichtingen en overvloedige prima aanbevelingen franco en gratis op aanvraag bij

J. C. TER BRUGGEN,

Leeraar M. O. Boekhouden.

2e SWEELINCKSTRAAT 180,

tegenover Lübeck- en Nicolaïstraten. Traml. 3, 7, 10, 12, 13.

3000, zegge drieduizend, leerlingen, een voor een geleerd, mondeling en briefwisselend.

Den Haag, Jacob van der Doesstraat 123, 2 Oct. 1912.

Wel Ed. Heer J. C. TER BRUGGEN, Leeraar M. O. in het Boekhouden, 's-Gravenhage. Zeer Geachte Heer!

Op het punt staande naar Indië terug te keeren voel ik mij gedrongen U mijn oprechten en hartelijken dank te betuigen voor het onderricht en de degelijke leiding bij mijne studien in het Italiaansch Boekhouden, waardoor ik het testimonium verwierf. Aan uwe praktische en degelijke wijze van lesgeven was het te danken dat ik in slechts vier maanden tijd zoo grondig heb geleerd en begrepen wat voor mij vroeger een gesloten boek, een doolhof was, n.l. „Het practisch Boekhouden“, de dagelijksche en maandelijksche methoden, vrij van alle zaken die met het „boekhouden“ zelf niet in direct verband staan. Uwe methode is gebaseerd op „zelf zoeken“ en „zelf denken“, geeft den leerling en beoefenaar een helder inzicht in het „debet“ en „credit“, het „schuldig“ en „schuldeischend“ zijn, om zonder moeite den juiststen weg te vinden. De lessen en moeite, die gij U hebt gegeven, alles zakelijk en klaar, kort en bondig uit te leggen en aan te toonen dat het zóó moet en niet anders kan, eenvoudig en logisch, zullen steeds in aangename en dankbare herinnering blijven. Ik zal en kan niet nalaten uit alle oprechtheid uwe lessen warm aan te bevelen. Geloof mij. Met alle

Uw dev.

A. W. ANDRIESSE.

Architect bij den Waterstaat en 's Lands Burgerlijke Openbare Werken in Ned.-Indië.

FIRMA W. ROELOFSSEN

WIJNHANDEL

COLUMBUSSTRAAT 101 's-GRAVENHAGE

TELEFOON No. 2774

SPECIALITEIT IN FIJNE LIKEUREN,

- WHISKY EN GEDISTILLEERD -

1ste Rotterdamse

Maatschappij van verzekering op het leven

Oudehavenkade N.r.l. Plan C, Rotterdam.

Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING.

Levensverzekering

in elken vorm.

Hoofdvertegenwoordiging voor Ned. Oost-Indië te SOERABAIA.

P. J. VAN LEEUWEN & ZONN,

VEENSTRAAT 41, WEIMARSTRAAT 4b,
hoek Koningsplein.

Kantoorbenodigdheden, Luxeartikelen,
Lederwaren.

SPECIAAL ADRES DER MEEST GERENOMMEERDE VULPENHOUDERS.

<p>VLEU PIA KUNSTSPEL- ORG</p> <p>VERHUUR.</p> <p>PIANO's van f 5.— VLEUGELS „ -8.—</p> <p>REPARATIE. RU</p> <p>Afd. Gebruikte</p> <p>SPECIALE INRICHTING voor de</p>	<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">GOOSEN & SWAGERMAN</p> <p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">DEN HAAG - BOEKHORSTRAAT 149.</p>	<p>GELS. NO'S. PIANO'S. ELS.</p> <p>p.m. of f 50.— p.j. af. „ „ -80.— „ „</p> <p>STEMMEN. IL.</p> <p>Instrumenten.</p> <p>voor het GEREEDMAKEN TROPEN.</p>
---	--	--

sleepboot „Pocahontas”, onlangs gebouwd, daarbij verleende.

Uit Bonaire schrijft men aan de Cur. Koer.: „Donderdag hebben wij hier een flinke regenbui gekregen van 19 mm. De laatste was vergezeld van veel onweer.

Het is te hopen, dat het zoo voortgaat, want de nood stijgt met den dag en alleen een goed oogstjaar kan Bonaire redden van den hongersnood. Het weer ziet er veelbelovend uit en wij zullen dus de hoop niet verliezen, dat het eindelijk toch zal regenen.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Van hier en daar. Onder de rubriek van dezen naam in de Perniagaan van 16 September 1912 no. 209, schrijft Hemeling dat hij me. het behandelen van de politieke zaken juist zooveel op heeft als een dief met den galg, doch, dat het hem toch van het hart moet iets te zeggen van de vroegere wachthuizen, ter hoofdplaats Batavia. Deze zijn n.l. tegelijk met de tong-tongs afgeschaff. Men hoort niet meer het bekende signaal op het holle houten blok, wanneer een brand uitbreekt of een moordpartij plaats heeft. De terreinen, waarop de gardoes destijds stonden, zijn door het gemeentebestuur in beslag genomen.

Het vreemde ten deze is evenwel, volgens schr., dat het kamponghoofd de Bek, niettegenstaande die afschaffing, toen niet in gebreke blijft de gelden voor den afkoop van de wachtdiensten van de bevolking te vorderen, hetgeen de vraag doet rijzen: of die heffing nu nog wel nuttig is?

Schrijver veronderstelt, dat die gelden in den particulieren zak van den Bek terecht komen.

Onder de personen, die de opheffing der gardoes betreuren, behooren zekerlijk de Inlandsche kappers, daar die deze opstalletjes benutten als kapsalon en er tegen den civielen prijs van 10 cent het hoofdhaar hunner klanten in orde wisten te maken.

Deed men 5 cent daarbij dan kwam bij de culture een behoorlijke scheiding en kon het hoofd tevens worden gereinigd.

Het meubilair in zulk een primitieve kapsalon was zeer eenvoudig en bestond uit een zwak tafeltje met nu juist geen nieuwe bamboestoel, terwijl het kapmateriaal, dat gewoonlijk in een trommel was opgeborgen, bestond uit een kam, een schaar en enkele andere onontbeerlijke instrumenten. De Inlandsche kappers maakten bij het kappen van het haar overvloedig gebruik van water dat altijd in de nabij gelegen rivier beschikbaar was en konden tegen weinig kosten hunne abonnees tevreden stellen. De opheffing der gardoes heeft gemaakt, dat zij voor de uitoiening van hun bedrijf naar een andere plaats hebben moeten ómzien en zij hebben die thans gevonden onder een tamarindaboom aan den openbaren weg. Doch een verbetering is deze verandering niet want zowel kapper als klant krijgen nu door den wind, de afgeknipte haartjes in hunne oogen, zoodat ze onophoudelijk gemoedelijk tegen elkander knipoogen tot groot vrolijkheid van het publiek.

Verder klaagt de schrijver ook over de sordige wijze, waarop in de Inlandsche pers mededeelingen aan de lezers worden gedaan door het overvloedig gebruik van verkortingen.

Een als d. l. l. s. b. g. (dan lajin lajin saba-geinja) d. i. ons „En zoo voort” kan er nog mee door, al wordt ook deze door tal van personen niet dadelijk begrepen, maar uit eene verzameling van letters als s. o. b. p. t. d. s. m. t. z., dat saorang boemi poetra telah di ingkap sebah men tjoei beteekenen moet (een Inlander, die wegens diefstal gevat is), kan niemand meer wijs worden.

Bovendien besteedt men, volgens schrijver, ook zeer weinig zorg aan de redactie, hetgeen onder andere kan blijken uit een bericht, dat in een der Midden-Javasche bladen was opgenomen en waarin werd medegedeeld, dat 4 Indo's in een hotel veel drukte maakten en alles opaten wat zij zagen.

De gevolgen van een dergelijke gulzigheid werden echter niet vermeld. Zoo merkt schrijver op.

Riet- en andere branden in het Klatensche (Java) gedurende de maand Augustus 1912.

De Perniagaan van 12 September 1912 no. 207, geeft eens een opsomming van de branden welke in de laatste helft van de maand Augustus 1912 in de omstreken van Klaten hebben plaats gehad.

Op 25 Augustus werden 6½ bouw met suikerriet beplant en toebehorende aan de onderneming Tjepper in de desa Koedjon door vuur vernield.

De vermoedelijke dader kon in arrest worden gesteld.

Vier dagen later had een dergelijke ramp plaats

op de gronden van de onderneming Tokro Toe-loeng bij de desa Doekoeh.

De vermoedelijke dader is een bloedverwant van den Javaan Wongsodikromo, die door de administratie der onderneming uit haar dienst was ontslagen en nu wraak nam.

*Op 28 Augustus 1912 werd de tabakloods van de onderneming Gantiwarno in de desa Kali bandoeng een prooi der vlammen. De brand duurde tot middernacht en de schade bedroeg 4000 gulden. Ook deze brand zou uit wraakzucht hebben plaats gehad.

Men verdenkt daarvan een onderhoofd van de desa Karangasem, dat in geen goede verhouding tot de politie stond.

Hij werd in voorloopige hechtenis gesteld en in de gevangenis te Klaten opgesloten.

Den 29en en 30en Augustus werden op de suikeronderneming Kradjak Gedaran twee loodsen, waarin afval van suiker werd bewaard, in de asch gelegd. De schade bedroeg onderscheidenlijk f 750 en f 450.

De politie zoekt naar den dader, omdat vermoed wordt, dat ook hier wraakzucht in het spel is.

Alleen tengevoege van onvoorzichtigheid brandden op 27 Augustus een 46-tal woningen in de desa Gentèn, onderdistrict, af.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Moet de Chinees in Ned. Indië niet wanhopig worden? Deze vraag wordt gesteld in de Sinar Sumatra van 6 September 1912 no. 90, naar aanleiding van het navolgende geval:

Een der Chinezen, die in de maand December van het vorige jaar het geheele bedrag van zijn belastingaanslag had aangezuiverd, vroeg in de maand Januari van dit jaar een reispas aan voor den tijd van 1 tot 2 maanden, daarbij het voornemen te kennen gevende, dat hij ter plaatse zou terugkeeren.

Die reispas kon echter eerst dan worden verleend, wanneer de aanvrager het eerste kwartaal van den belastingaanslag over het loopende jaar had voldaan en, aangezien hij over geen gereed geld beschikte, was hij wel verplicht zijn reis op te geven en te trachten geld te verkrijgen door te gaan werken.

Maar zulks is toch niet in den haak en zeker niet volgens de voorschriften, meent de schrijver.

Men hoopt en vertrouwt, dat de kapitein der Chinezen of de betrokken Wijkmeester zich voor deze zaak zal spannen en door zijn voorspraak bij het bestuur gedaan zal weten te krijgen, dat de Chinezen zich gemakkelijker kunnen verplaatsen, dan thans het geval is.

In aansluiting hiermede viel het bericht op, dat een zestal Chinezen ter hoofdplaats Padang (Westkust van Sumatra) zich tot den Procureur-Generaal van het Hooggerichtshof van Ned-Indië hadden gewend om diens hulp in te roepen in zake vrijheidsberooving wegens niet-betaling van de verschuldigde wachtgelden en wegens het veroorzaken van moeilijkheden bij het verkrijgen van reispassen, zoolang die wachtgelden niet waren voldaan.

In het eerste geval verkeerde de adresant Lie Teug Tjiok; in het tweede Tjia Sin Lian die beiden het adres als zóódanig teekenden.

Zij wezen daarin op het reeds zoo moeilijke bestaan van de Chinezen te Padang. Behalve toch, dat zij bedrijfs- en personeele alsook belasting op paarden en rijwielen moeten betalen, verlangt het gezag ook nog gelden als afkoop van verplichte wachtjinsten, waarbij, in geval van niet-betaling, aanhoudingen plaats hebben en de verstrekking van reispassen wordt geweigerd.

Het bedrag van dat wachtgeld bedraagt 50 cent per persoon en per maand of 6 gulden 's jaars, hetgeen niet gering is. Het moet dienen voor de bewaking van de Chinese vestiging ter hoofdplaats Padang, doch dan verlieze men daarbij niet uit het oog, dat het bestuur behalve over 4 Chinese wijkmeesters, ook beschikt over één mantri-politie en 9 oppassers en dat het Chinese kamp niet bijzonder groot is. Het strekt zich slechts in de lengte uit van de brug bij het gebouw van de Java-Bank tot aan Batipoe en in de breedte van den oever der Pondokrivier toch nog geen halve paal landwaarts in. Het nut van de heffing van wachtgelden van de Chinezen ter hoofdplaats Padang, wordt onder die omstandigheden niet goed begrepen en hoopt men, dat de Procureur-Generaal in deze helpen zal.

Een andere daad, welke ontstemming bij den Chineeschen handel te Padang heeft veroorzaakt, is het onlangs uitgevaardigde verbod van het afsteken van Chineesch vuurwerk bij gelegenheid van de viering van den jongsten afloop der vastenmaand bij de Mohamedanen. Volgens de Sinar Suma-

A. SCHARENBERG,
HOFLEVERANCIER. Tel. interc. 2443.
SPECIALITEIT in
KOFFIE- en THEESERVIEZEN,
Vernikkeld, Zuiver-Nikkel, Verzilverd,
Kayserszinn enz.
Enorm groote verscheidenheid PRESENTEERBLADEN,
voor alle doeleinden en in verschillende uitvoeringen.
GLAZENBAKJES, FLESSCHENBAKJES, KARAFFENBAKJES
15, HOOGSTRAAT 15, DEN HAAG.
Specialiteit in Electriche Verwarmingsapparaten.
HET BESTE SYSTEEM EN DE BESTE KWALITEIT.

PIERRE SCHREINER
ZOUTMANSTRAAT 18-20-22-45
DEN HAAG
Bedden- en Meubelmagazijnen
BEHANGERIJ STOFFLERDERIJ

W. POPPINK, Telefoon No. 4485.
PRINS HENDRIKSTRAAT
141-143 Den Haag.
Geheel gepantserde Huttoekers. Voor het bagageroom, 100 cm. lang, 50 cm. breed, 50 cm. hoog, m. bak f 10.50. Voor de hut 100 cm lang, 50 cm. breed, 36 cm. hoog, met bak f 18. Voor de hutten der nieuwe booten 100 cm lang, 50 cm. br., 40 cm. hoog m. bak f 12.50.

N.V. BERLITZ-SCHOOL MIJ.
welbekend bij allen die met verlot in Nederland vertoeven.
Noordeinde alleen 42B, boven Maison KRUL
Telefoon 6318.
TALen: DUITSCH, ENGELSCH, FRANSCHE, ITALIAANSCH, SPAANSCH ENZ.
door ontwikkelde leeraren, uit de desbetreffende landen, die eene zuivere uitspraak vrij van dialect bezitten.
Om teleurstellingen te voorkomen, lette men vooral op het juiste adres Noordeinde 42b, boven maison Krul.
AMSTERDAM - Keizersgracht 300.

VERKOOPHUIS
GROOT HERTOGINNELAAN 103
VALERIUSSTRAAT DEN HAAG
Tramhalte lijn 3
Eenig adres voor hen die zich goed en voordelig van nieuwe of TWEDEHANDS MEUBELen willen voorzien.
DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND van 10-4 uur.

Tandborstels - Badmutsen - Sponsen
Bandages en Gordels.
Wed. G. STREITWOLF,
TELEFOON 2413.
105, NOORDEINDE 105.

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 - 's-GRAVENHAGE
BELASTEN ZICH MET ALLE
BANKZAKEN.
SAFE-INRICHTING.

TECHNISCH INSTITUUT
ter opleiding voor de examens van Opzichter bij den Rijkswaterstaat en Burg. Bouwkunde, met Internaat voor jongelieden, uit Oost- of West-Indië.
's-GRAVENHAGE - Raamstraat 27.
Directeur: Architect J. M. L. LOTZ, Leeraar M. O.
Voor informatiën zich te vervoegen bij de Vereen. „OOST EN WEST” te 's-Gravenhage.

tra van 9 September 1912 no. 92, werd dit verbod door de panghoeloes, middels de kamponghoofden aan de bevolking overgebracht, terwijl men door het laten rondklinken met de gong er voor zorgde, dat het verbod in ruimen kring bekend werd gemaakt.

Volgens bestaande voorschriften heeft de bevolking het recht aan het Europ. bestuur vergunning tot het afsteken van vuurwerk te vragen en hebben de Inlandsche hoofden niet de bevoegdheid om deze gewoonte te verbieden. De Chineesche handel lijkt natuurlijk door dezen maatregel belangrijke schade.

Op grond van het bestaande gebruik hadden de Chineesche handlaren belangrijke bestellingen van Chineesch vuurwerk gedaan en hebben de Inlandsche hoofden wel zoo oordeelkundig gehandeld, om wanneer toch het verbod in kwestie moest worden uitgevaardigd daarvan tijdig aan den handel kennis te geven. Zij hadden niet uit het oog moeten verliezen, dat bij den invoer der mortjons behoorlijk invoerrechten aan 's lands kas zijn afgedragen. Het gevolg van het verbod is geweest dat de Mohamedanea dit jaar bij het einde der vasten maand geen vuurwerk hebben afgestoken en dat in de toekomst de Chineesche handlaren geen nieuwe bestellingen zullen doen.

Dat dit tot schade zal strekken van 's lands inkomsten spreekt van zelf, hetgeen nog sterker zal worden gevoeld wanneer het gerucht waarheid bevat dat ook de invoer van lucifers zal gaan dalen om reden de bevolking de vuursteen weder in gebruik wil nemen en dat zij wil afzien van het gebruik van plaatselijk bereide Europeesche eelwaren.

Spoorwegaanleg in Zuid-Sumatra. De Sinar Sumatra van 10 September 1912 no. 93 deelt mede dat den vorigen dag een veertigtal Chineesche werklrachten van de hoofdplaats Padang naar Telok Petaong zijn vertrokken, ten einde daar als koelie bij den Spoorwegaanleg van Zuid-Sumatra werkzaam te worden gesteld.

Van de zijde der familieleden werd bij gelegenheid van het vertrek weinig belangstelling betoond; alleen viel het op, dat bij het wegstroomen een luil hoera door de vertrekkende Chineezzen werd aangeheven als uiting van vreugde, dat men van het betalen van de hatelijke belasting was ontheven. „Altijd als de hogere macht dit wil”, voegt de schrijver daaraan toe.

Van Vreemde Koloniën.

JAVAANSCH E ARBEIDERS VOOR SAMOWA.

Terwijl wij naar nadere gegevens zochten over deze, in ons vorig overzicht, aangestipte kwestie, komt de Deutsche Kolonialzeitung van 7 dezer ons van zelf toelichtingen brengen.

Aan het vrij uitvoerige artikel is het volgende ontleend:

De planters in Samowa sukkelten met toenemende bezwaren om in de behoefte aan arbeidskrachten te voorzien. De aanvankelijk groote toeloop van Chineezzen ondervindt al meer en meer moeilijkheden. De Samower zelf is slechts tegen zoodanige voorwaarden te krijgen, dat de arbeid dan niet meer loonend is voor den planter. Wordt geen andere uitweg gevonden, dan wordt het voortbestaan der kolonies inderdaad bedreigd. Plicht en belang brengen de regeering er toe mee te helpen en tot een aankomst te komen.

De regeling van een verzekerden toeloop van Chineezzen stuit af op de hooge voorwaarden door de Chineesche regeering gesteld. Hiertoe behooren dat de Chineezzen na het einde van hun driejarig contract het recht zullen hebben zich als vrije lieden op Samowa te vestigen. Van Duitsche zijde zou men d't recht eerst na 10 jaren arbeid op de plantages willen verleen en dan nog alleen onder voorwaarde, dat het handeldrijven hun verboden zou zijn, zoodat zij alleen als landbouwers en handwerklheden de productiviteit der kolonie zouden vooruit helpen. Aangezien het niet tot overeenstemming gekomen is zijn van November geen koelie-transporten meer aangekomen.

De Plantersvereniging te Samowa heeft daarom naar aandacht aan Java gegeven en schijnt daar boven verwachting geslaagd te zijn, althans hoop op een dergelijke uitkomst te kunnen bieden. Dit resultaat is mede te danken aan de departementen van Koloniën en Buitenlandsche Zaken.

Dat de pogingen van de Ned-Ind. regeering, om de landverhuizing van het overbevolkte Java naar de slecht bevolkte buitenbezittingen aan te moedigen niet naar wensch verlopen, ligt, volgens de Kolonialzeitung, niet alleen, dat de Javaan zeer ongaarne zijn hem dierbaar, paradijs-schoone geboorteplaats verlaat, maar ook dat hij zich tegenover de

bevolking der eilanden, waarheen hij zou moeten gaan, niet zeker, niet veilig genoeg voelt.

Deze beide gronden behoeven voor Samowa veel minder betekenis te hebben. 't Geldt hier slechts een tijdelijke verplaatsing, na eenige jaren kan de Javaan als hij wil naar zijn desa terugkeeren. Vervolgens is de veiligheid op Samowa zoo, dat een vreemde arbeider geen spoor van eenige hem vijandige gezindheid behoeft te vreezen. De Samower is vriendelijk, zelfs gastvrij.

Bezwaren van overwegende aard schijnen zich tegen de aanwerving van Javanen niet te verzetten. Reeds hebben landverhuizersfirma's haar bemiddeling aangeboden. 't Aantal is niet heel groot, voor de naaste toekomst wordt het op 2500 à 3000 bekwame arbeiders geschat.

Zullen zij naar hun land terug kunnen keeren, omgekeerd zal er niets tegen zijn hen in Samowa te laten blijven, voor zoover zij daar lust toe gevoelen, want zij zullen zich als landbouwers vestigen en zoo blijvend de hulpkrachten aan 't land geven, waaraan dit behoefte heeft.

Ook met de Nederlandsche regeering moet de aangelegenheid geregeld worden en hiermede is men nog doende. Inderdaad wordt ook in dit stuk als nog overblijvend hoofdbezwaar vermeld, dat door de Nederl. regeering de totstandkoming wordt verlangd van een vaste scheepvaartverbinding tusschen Batavia en Samowa, zoodat de terugkeer van de Javanen naar hun geboorteland steeds mogelijk zal zijn. Dit verlangen wordt billijk geacht.

Een stoomvaartlijn zal ook overigens de aanvulling van Javaansche werklrachten vergemakkelijken en voor den handel van betekenis kunnen zijn. Er bestaat reeds een vaarbeurt van de N. Deutsche Lloyd van Batavia naar Baboel, deze zou een verlenging tot Samowa moeten krijgen, desnoods als bijlijn. Een steun van 200.000 M. per jaar zal de D. regeering hiervoor wel over moeten hebben. Zoo staat, volgens het Deutsche blad, de zaak.

Naar wij meenen zal de Regeering er ook dadelijk op bedacht moeten zijn dan te Samowa een actieven consul te krijgen, die over de belangen der Nederl. onderdanen waakt en die hun, en dit is van veel betekenis, 't gevoel geeft dat over hen gewaakt wordt.

MONGOLIË.

Mongolië wil zich, met steun van Rusland, geheel losmaken van China, dit is nu openlijk verklaard. De Chineesche gouverneurs en bezetting zijn verdreven, de Hoetoktoe van Oerga is tot soeverein uitgeroepen. Daarbij is zelfs niets verwacht van een minnelijke schikking, maar het nieuwe, of weer herbaren rijk, beschouwt zich op voet van oorlog met China en het heeft met Rusland een verdrag gesloten, waardoor dit rijk tevens misschien ook in een oorlog met China gewikkeld kan worden.

China toch kan bezwaarlijk berusten in de onafhankelijkheidsverklaring en erkenning, te meer waar deze niet alleen gepaard gaat met een verbod om soldaten te zenden, maar zelfs om kolonisten naar Mongolië te laten gaan. Feitelijk wordt Rusland een recht als suzerain toegekend, elk verdrag toch door Mongolië met een andere mogendheid, dus ook met China, aan te gaan zal eerst aan de Russ. regeering moeten worden voorgelegd, om na te gaan of het niet in strijd is met de bepalingen van het Russ.-Mong. verdrag. Lijkt dit zoo vrij onschuldig, de ondervinding bij dergelijke verhoudingen opgedaan wijst erop, dat dit een recht van toezicht en voorgedij beteekent op de buitenlandsche betrekkingen, hetgeen weer vrijwel met de suzeriniteit is gelijk te stellen.

Mongolië en Rusland zijn niet voornemens eenige concessie aan China te doen, reeds heeft de gezant van den Czaar te Peking met het afbreken der betrekkingen bedreigd als met de afdoening der zaak te lang wordt getalmd.

China wil zich wel verbinden niet meer dan drie mandarijnen en dan een bepaald aantal troepen in Mongolië te houden; de politie beter te regelen, de Mongoolsche prinses landen af te staan, maatregelen te nemen ter bevordering van de ontwikkeling van het land, maar Mongolië moet onder Chin. suzeriniteit blijven. Verschillende partijen hebben de geschillen over binnenlandsche staatkunde opgeschort om vereend tot maatregelen te komen, die China zullen kunnen vrijwaren voor de losmaking van Mongolië en de inmenging van Rusland.

BRITSCH E KOLONIËN.

Een ontwerp van wet wil de Maoris in Nieuw-Zeeland de gelegenheid openen om met den Europeaan gelijk gesteld te worden. Men zal hiertoe de aanvraag moeten richten tot de Native Land Court, goed op de hoogte zijn van de Engelsche taal, desverlangd een examen afleggen en voldoende middelen van bestaan bezitten.

LUXEBROOD-FABRIEK PAUL C. KAISER

Hofleverancier.

ZOUTE BOLLEN.

ZOUTE STENGELS.

ZOUTE KRAKELINGEN.

ZOETE KRAKELINGEN.

N. LOEB, Noordeinde 109. Kleding en Meubilering op termijnbetaling.

20 gulden, per maand 2 Gld.
40 " " " 4 "
60 " " " 5 "

Modemagazijn „BRUSSEL”, Weimarstraat 61 : DEN HAAG.

Speciale verkoop van
GEGARNEERDE DAMES-, JONGE DAMES-
en KINDERHOEDEN.
— CHAPELLERIE en BONTWERKEN. —
AUG. W. J. BRÜNINGS.

Vestigt U in NIJMEGEN!

Voor inlichtingen wende men
zich aan het SECRETARIAAT van
NIJMEGEN VOORUIT!
M. CROMMELIN, Voorzitter.
ALOYS B. JANSEN, Secretaris.

C. HOYNG, SPUISTRAAT 20/22 - DEN HAAG. Amsterdam - Utrecht.

Onze geïllustreerde catalogus is een
uitstekende handleiding om zich op
huishoudelijk gebied in te richten.
Tafelserviezen - Glaswerk - Lepels
Vorken - Messen - Gasolinelampen.
PRIJSCOURANT GRATIS.

NEDERLANDSCH-INDISCH ADMINISTRATIE-KANTOOR EN HULPBANK. 's-Gravenhage — Kortenaerkade 10.

CREDIET- en BANKZAKEN.
LEVENS- en BRAND-VERZEKERINGEN.
ADMINISTRATIËN.

GRANDE MAISON DE MODES. — Chapeaux Garnis pour Dames et Enfants. — TELEFOON 3656. FOURNISSEUR DE LA COUR. Firme SPIT & Cie., PLEIN 17, hoek Heerenstraat. - LA HAYE.

P. B. VAN MOORSEL & Co. KERKPLEIN 11-12 TORENSTRAAT 5-6 NAAST HET HOOFDPOSTKANTOOR DEN HAAG TELEFOON N°. 2898 GOEDKOOPST ADRES VOOR HET GEHEEL OF GEDEELTELIJK INSTALLEEREN VAN WONINGEN

meegen, heeft de bond reeds de beschikking over een stuk grond groot 6000 vierk. M., zeer gunstig gelegen bij die stad.

Doch het geld, waarover de Bond beschikt, mag hiervoor niet worden gebruikt.

Daarom is voor het doel een fonds opgericht, waaraan de leden van den Bond door het geven van rentelooze voorschotten van 24, 12, 10 en 5 gulden kunnen deelnemen.

Wij menen alleen op deze wijze het doel bereikbaar, nu wij voelen het, dan ligt het tijdstip van oprichting nog in een ver verschiet.

Kameraden, zonder hier te kort te doen aan onze belangstelling voor de mindere militairen van Leger en Marine, wij weten allen, dat de Onderofficieren den zwaarsten schakel vormen tusschen ons en de mindere soldaten. Zij zijn de mannen, die ons in ons werk steunen en nog steunen.

Ligt het dan niet op onze weg ook hen te steunen in dit hun streven?

En daarom roep ik hierbij U aller medewerking hiervoor in.

Ieder Uwer steune hen in hun voornemen, naar mate van zijne sympathie voor den onderofficier en van zijn geldelijk kunnen door eene licens of wel door eene jaarlijksche bijdrage.

Voor de in ontvangstname en verantwoording en overdracht aan het Hoofdbestuur van den Bond genoemde, stelt ondergeteekende zich gaarne beschikbaar.

Hoogachtend,

W. F. H. SCHOENMAKER,

Gep. Kapitein-Kwartiermeester O.-L. L.,
Columbusstraat 164.

Amsterdam-Gravenhage, December 1912.

Oost- en West-Indisch Literatuur-overzicht.

Onbetrouwbare Statistieken.

De heer Abrahamson vestigt in de Nov.-afl. van het Tijdschr. voor Nijverheid en Landb. in Nederland de aandacht op de officiële in- en uitvoerstatistieken, die absoluut waardeloos zijn. Indien wij de stapelproducten van Java eens als voorbeeld nemen, dan blijkt o.a. het volgende:

Volgens de officiële statistieken bedroeg de uitvoer in

	1909	1910	1911
thee	20.176.376	15.334.689	17.408.138 K.G.
kina	5.308.350	7.585.016	6.071.138 K.G.

Volgens de opgaven der „Bataviasche Handelsvereniging" bedroeg de uitvoer in die jaren:

	1909	1910	1911
thee	16.803.654	18.639.865	22.962.943 K.G.
kina	8.027.204	9.585.016	8.633.348 K.G.

De schr. wijst zeer terecht op de reusachtige verschillen, en is van meening, dat de opgaven der handelsvereniging, vergeleken met andere particuliere gegevens, vrij juist zijn. Verder merkt hij op, dat de buitenlandse handelsfirma's nooit een zuiver beeld van den handel in Indië kunnen krijgen, omdat de vreemde consulaire ambtenaren aldaar slechts de officiële cijfers in hun verslagen opnemen. Ook laat hij niet na middelen aan te geven welke tot verbetering kunnen leiden.

Het rijstuitvoerverbod.

Reeds eenige maanden geleden in het Tijdschrift N. en L. in N.-I. een stem vernomen, die den rijstuitvoermaatregel betreffende het verbod van rijstuitvoer uit Ned.-Indië verdedigde, thans (d.w.z. in de Nov.-afl.) wordt die stem door den heer A. Tigler weerstand bestreden. Van het zakelijke artikel nemen wij de conclusie over:

„De Regeering is, evenals destijds de bankiers, de gewaardeerde van het ontbreken van juiste statistieken. Het is zonneklaar gebleken, dat men op statistische statistieken weinig aan kan, tenminste voldoende, om daarop een rijstuitvoerverbod uit tevaardigen.

„Het verbeteren van statistieken moet dus een zaak van Regeeringszorg zijn en gelukkig mag gezegd worden, dat van het Departement van Landbouw uit deze richting reeds veel gedaan wordt.

„Het is waar, maar hier absoluut geen grond heeft de Regeering uit het verleden, toen er door het Departement van Landbouw geen statistieken werden aangehouden, men dus feitelijk elke basis mist voor een voorloopig, evenals vroeger bij het uitvaardigen van een rijstuitvoerverbod uitgaan van de vraag „hoe is het vroeger geweest?" Is er een verbod van uitvoer van rijst ooit hongersnood op Java geweest? Feitelijk neen. Hiervoor verschillende redenen.

„De eerste plaats wordt op Java het gehele land door geogost,

als de rijstrijzen op een zeker niveau ko-

men, voedt de Javaan zich met ketella, djagoeng, etc.;

30. en dit is een zeer voornamelijk factor: als er rijstschaaarschte komt zijn de omliggende landen in volle productie, zoodat Java dan in de gelegenheid is volop te koop.

Laat men dus nimmer meer een rijstuitvoerverbod uitvaardigen. In 't verleden is het niet noodig geweest en men kan niet zeggen, dat het rijstuitvoerverbod de twee laatste jaren eenig voordeel aan Java heeft gebracht.

Integendeel, er zijn vooral het laatste jaar tijdens dat verbod schatten en schatten verloren, door iederen producent op Java mag men wel zeggen, door de Regeering zelve, die eigenares is der landen Kandanghauer en Indramajoe-West, niet het minst.

Laat men dus ten spoedigste het rijstuitvoerverbod opheffen, dit zal ongetwijfeld allen verbruikers op Java ten goede komen en der Regeering zelve, die begin December een inschrijving voor Bankarijst zal houden, niet minder.

Douwes Dekker over Multatuli.

In het no. van 15 Nov. van Het Tijdschr. wijdt de heer E. F. E. Douwes Dekker een korte beschouwing aan een in de Soerabaja Courant van 1 Juni 1888 gepubliceerden brief van zijn oud-oom Eduard Douwes Dekker, „de martelaar van Lebak".

Het is niet zoozeer op dezen brief dat wij de aandacht willen vestigen*), doch op eenige uitingen van den heer D. D. wanneer hij zich vergelijkt met Multatuli.

„Men heeft mij bij herhaling een nazaat van Multatuli genoemd, die niet te ruste kon komen om de lauweren van den vóorzaak. Och, welk een schijnheiligheid. Wie zal een jufferke van het muziekconservatoire met Richard Wagner in vergelijk brengen? Er is welhaast niets gemeens tusschen Eduard Douwes Dekker en mij. Hij: een briljant literator — ik: een middelmatig journalist; hij: een consequent meester — ik: een middelmatig leerling. Ik zelf voel mij verre staan van Multatuli, zóó verre dat vreemden door zijn arbeid en zijn werken meer aangetrokken werden dan ik, de bloedverwant. Ik ken hem daardoor weinig."

Ind. Militair Tijdschrift.

Afl. 11 van dit tijdschrift opent met een studie getiteld: „Leger en vloot bij de verdediging van Nederlandsch-Indië". In tegenstelling met de schrijvers die tot nu toe in het I. M. T. hierover hunne denkbeelden uiteenzetten, komt schrijver tot de conclusie, dat aan de vloot bij de defensie van Indië de prioriteit moet worden toegekend; zij het ook niet op de daarvoor gewoonlijk aangevoerde gronden.

Overigens houdt deze afl. in: Een en ander over vliegen, door H. ter Poorten. — Voorbeeld van troepenvervoer per spoor op Java, door G. J. Nijwede. — Enkele aantekeningen over den topographischen dienst in Oostenrijk-Hongarije (verv.), door J. van Roon. — Gevechtsovering. — Nota betreffende de Portugeesche grensgewesten (met kaart), door Lamberts. — Verhooging van de soldij der Europ. onderofficieren. — Van vreemde legers. — Mededeelingen betreffende het Indische leger. Eenz.

Oost-Indische cultures.

Van „Dr. K. W. van Gorkom's Oost-Indische Cultures, opnieuw uitgegeven onder redactie van H. C. Prinsen Geerlig's", zijn de afleveringen 25 en 26 verschenen.

In afl. 25 brengt prof. Van Romburgh zijn artikel over caoutchouc en getah pertja ten einde. Dr. J. Dekker vangt daarin zijn opstel over vezelstoffen aan, dat in afl. 26 wordt voortgezet.

Koloniaal Tijdschrift.

Als eerste artikel bevat de December-afl. van het Koloniaal Tijdschrift den tekst eener voordracht over Panislamisme, den 6en Januari 1910 door den heer Van Wely gehouden in de Indische bestuursacademie. De redactie teekent o.m. aan: Geen onderwerp is op het oogenblik, nu de Moslinsche wereld door de gebeurtenissen op het Balkanschiereiland zulk een zwaren schok ondervindt en de aandacht van allen op haar is gevestigd, van meer actueel belang dan het voor twee jaar door den heer Van Wely behandelde.

De heer F. H. A. Stegus Zijnen houdt vervolgens eene beschouwing over de voorgenomen verbinding van het spoorwegnet ter Oostkust van Sumatra met de bestaande tramlijn in Atjeh, welke hij ten zeerste toezicht. Niet alleen omdat hij hiervan groote economische voordeelen verwacht, maar ook omdat het geldt „den laatsten sluitsteen te leggen aan het gebouw, voor welks opbouw de natie goed

*) Het is de bekende brief van Multatuli, waarin o.m. de volgende passage: „Het wachtwoord van ieder, die 't wel meent met de toekomst van land en volk is: Holland en 't"

Marque Déposée „Au-Condor"
LA HAYE — PLEIN 8

PAYS BAS

FRED. MOMMAERTS-DEGGELLER

Tabacs Cigares et Cigarettes de toute 1re qualité

EXPORTATION IMPORTATION

EMBALLAGE SPÉCIAL POUR LES INDES

N. V. ELECTRISCHE DRUKKERIJ „LUCTOR
ET EMERGO" DEN HAAG.

THEOSOFIE, DE THEOS. VEREEN. EN DE THEOS. BEWEGING.

50 pag. 8° roy. Ingen. f 0.25, geb. f 0.65.

REÏNCARNATIE EN KARMA.

40 pag. 8 roy. Ingen. f 0.25, geb. f 0.65.

DRIE OPSTELLEN OVER KARAKTERVORMING EN OPVOEDING.

100 pag. 8° kl. med. Ingen. f 0.50, geb. f 0.80.

COSMOLOGIE,

Elementen der Practische Astrologie.

13 vel druks, met figuren tusschen den tekst, en een plaat in vier-kleurendruk. — Uitsluitend geb. f 4.50.

COSMOLOGIE,

De Astrologie als Levensleer.

11 vel druks, met figuren tusschen den tekst, en een plaat in vier-kleurendruk. — Uitsluitend geb. f 4.—

door A. E. THIERENS.

Het eerste werkje, in brochure-vorm, voorziet in een werkelijke en lang gevoelde behoefte. In een kort, helder, afgerond betoog legt het aan een ieder, en voornamelijk aan den buitenstaander, die zich op de hoogte wenschte te stellen van wat Theosofie eigenlijk is, niet alleen haar verschillende leeringen duidelijk en logisch uiteengezet voor, enz.

Van de „Drie Opstellen over Karaktervorming en Opvoeding" geeft het eerste opstel ons als het ware de essentie van wat verhandeld is tijdens het „Eerste Congres voor Zedelijke Opvoeding", gehouden te Londen van 25 tot 29 September 1908.

„Theosophia", Febr. 1911.

We zouden dit boekje een bijzonder groot debiet toewenschen, inzonderheid in die kringen waar opvoedkunde dagelijksch brood is, en waar toch vaak niets dan steenen te vermalen gegeven worden.

In elk geval moest het in geen enkele paedagogische bibliotheek ontbreken.

„Eenheid", 19 Nov. 1910.

Wij kunnen slechts met moeite den lust bedwingen, uit den rijkdom van diepe gedachten, daarin neergelegd, eenige te citeren. . .

„De Avondpost", 26 Nov. 1910.

Hij wil slechts den overwegenden ernst van het vraagstuk der opvoeding tot ons doen doordringen, hij bedoelt ons aan het vragen en denken te brengen en daarin slaagt hij zeer zeker —

„Correspondentieblad van den Nederlandschen Kinderbond", Aug. 1911.

. . . een zeer handig boekje, om kennis te nemen van het wezen der theosofie.

„Prov. Drentsche en Asser Crt.",
14 Nov. 1910.

en bloed heeft veil gehad, aan welks eindelijk voltooien tot schade voor onzen naam sinds jaren getwijfeld werd; ik bedoel hier de duurzame bevrediging van het in de toekomst zooveel belovende Atjeh."

Wil men een tegenstander van den voorgenomen aanleg hooren, dan leze men hetgeen de heer Loman schrijft o.a. in het nummer van 14 dezer van De Ingenieur.

Behalve het vervolg der aantekeningen betreffende de begrooing van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1913, bevat deze aflevering nog een rubriek verscheidenheden en de vaste rubrieken: Pers-overzicht, door Walbeem en Blok, en Vreemde koloniën, door A. M.

Korte berichten.

No. 1 van den 3en jaargang van de Buitenzorg verschijnende Korte berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel bevat uitvoerige gegevens over den handel tusschen Oostenrijk-Hongarije en Ned.-Indië in 1911, welke, blijkens ondervolgende cijfers lang niet gering is.

De invoer in Oostenrijk-Hongarije uit Nederl.-Indië vertegenwoordigde in 1911 eene waarde van 39.630.000 Kronen, tegen 30.000.000 Kronen in 1910, 25.700.000 Kronen in 1909, 26.400.000 Kronen in 1908 en 25.200.000 Kronen in 1907. In den tijd van 4 jaren nam deze invoer dus toe met eene waarde van 14.400.000 Kronen of met niet minder dan 56 procent.

Wat den uitvoer uit Oostenrijk-Hongarije naar Nederlandsch-Indië betreft, deze had in 1911 eene waarde van 2.800.000 Kronen, tegen 2.400.000 Kronen in 1910, 1.700.000 Kronen in 1909, 1.200.000 Kronen in 1908 en 1.400.000 Kronen in 1907. Het waardecijfer van den uitvoer steeg dus met precies 100 procent.

Verder brengt dit nummer een belangrijk, van kaartjes voorzien, artikel over de koffiecultuur in de onderafdeeling Zuid-Boné van het gouvernement Celebes en Onderhoorigheden.

Aan het slot wordt o.m. gezegd, dat eventueele Europeesche ondernemingen goede resultaten kunnen verwachten; het beschreven terrein blijkt voor de koffiecultuur zeer geschikt. De hoogte boven de zee, het klimaat en de begroeiing zijn even zooveel waarborgen voor het slagen van die cultuur, ook bestaat er kans, dat de bevolking ter plaatse aanwezig, op de ondernemingen zal willen werken.

De betrekkelijk geringe getalsterkte der bevolking die voldoende gronden beschikbaar heeft, in de dalen voor rijstvelden en op de hellingen der berg-ruggen voor de ladangs, maakt het mogelijk hier gronden voor den Europeeschen landbouw beschikbaar te stellen.

Aangezien het land behoort tot het zelfbestaend gebied van Zuid-Boné zullen eventueele terreinen in landbouwconcessie kunnen worden uitgegeven, ingevolge de daarvoor bestaande bepalingen (niet in erfpacht).

Dr. Groneman. †

No. 50 van „Eigen Haard" bevat, bij zijn portret, een korte levensbeschrijving van Dr. I. Groneman, die den 2en dezer te Jogjakarta in den ouderdom van ruim tachtig jaren is overleden.

Vegetarisch kookboek.

Bij Nijgh en Van Dittmar te Rîdam verscheen: Groot vegetarisch kookboek, 1001 vegetarische recepten met aanhangsel: de Indische tafel in Holland, door Mevr. J. M. J. Catenius van der Meijden.

Mevr. Catenius Van der Meijden is een praktische vrouw; praktische degelijkheid spreekt uit al haar werken, waarvan we de volgende in herinnering brengen: Nieuw volledig Oost-Ind. kookboek (1903); Naar Indië en terug, speciaal een vraagbaak voor dames (1903); De specerijen en ingrediënten der rijsttafel (1904); Ons huis in Indië (1908); Ned.-Indisch vegetarisch kookboek (1911).

Ook het nu verschenen werk, waarin Felix Ort een voorwoord schrijft draagt den stempel van degelijkheid. Het gedeelte, dat aan de Indische rijsttafel gewijd is, zal dan ook voor vele in ons land vertoevende Indische vegetariërs of vegetarischgezinde personen, een welkome hulp zijn. Ook kunnen vegetarische restauranthouders er hun voordeel mede doen.

Nieuwe uitgaven op taalkundig gebied.

Van de hand van den heer J. Kats, is te Wetvreden, bij Visser & Co., verschenen een werk, getiteld: Spraakunst en taaleigen van het Javaansch. Methodisch gerangschikte voorbeelden en oefeningen voor het aanleeren van de Javaansche taal. In verband met de bestemming van dit werk is het Javaansch in Latijnsch karakter geschreven waarbij de spelling in overeenstemming is gebracht met die welke in de Gouvernementsuitgaven voor het Ind. onderwijs is aangenomen.

Verder schreef de heer D. van Hinloopen Labberton: Lajang oenggab-oenggoehing basa. Oefeningen in het recht gebruik van hoog en laag Javaansch. I. Krama en Ngoko. (Batavia, Albrecht & Co.)

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 50: Kiekjes uit de nijverheid, door Dr. J. Dekker. — De wijziging der inkomstenbelasting in Ned.-Indië. — Djeloeboeng concessies in Ned.-Indië. — De Gouvernements-gutta-perchafabriek „Tjipetir". — Het boschbeheer op Java en Madoera. — De katoencultuur in Nederl.-Indië. — De cultuurbank voor Suriname. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen (Koloniale tentoonstelling te Semarang. — Rubber-tentoonstelling te Rio de Janeiro. — De vooruitgang van de Lampongs. — Voordrachten over Indië. — Ind. schoolmuseum. Enz.) — Verkeerswezen. — Financiële berichten en verslagen, zomede de overige wekelijkse rubrieken.

Weekblad voor Indië.

In No. 30 van het weekblad schrijft de heer M. van Geuns een geïllustreerd artikel over het nieuwe Besoekisch Proefstation te Djember, geopend den 21en October jl., tot welks stichting de heer H. J. Lovink den stoot heeft gegeven.

De heer A. L. geeft een geïllustreerd overzicht van den Chineeschen tempel te Singapore.

Curaçao.

Ten slotte zij gewezen op een artikel van den heer C. Aronstein in het December-nummer van De Gids over de haven van Curaçao en het Panamakanaal. Verbetering van de haventoestanden en wel zonder dralen, is — volgens schr. — de beste wijze waarop de noodlijdende kolonie Curaçao geholpen kan worden. Afgezien van elken invloed van het Panamakanaal, waarover schr. zich zekere reserve voorbehoudt, acht hij de voorgestelde verbeteringen urgent, want nu reeds kan met besliste zekerheid gezegd worden, dat in Curaçao schade geleden wordt door den onvoldoenden toestand van de haven. Als voorbeeld noemt de heer A. dan op dat verscheidene van de groote toeristschepen, welke de Antillen ieder jaar bezoeken, Curaçao niet aandoen, enkel en alleen, omdat de kapiteins het niet verantwoord achten met hunne lange schepen door de nauwe vaargeul naar binnen te gaan. Zij varen met hunne schepen zeer dicht langs het eiland om den toeristen althans een enkelen blik te geven op het eigenaardige stadje (Willemstad), dat in uiterlijk en karakter zoo heimselbreed verschilt van alle plaatsen, die men in West-Indië vindt.

(Zie ook onder Rubriek „Curaçao".)

Leeszaal HEULSTRAAT 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9—6 uur 's namiddags:

De Planter, Onze West, Sumatrapost, Sumatrabode, Javabode, Bat. Nieuwsblad, De Padanger, De Sumatra-Courant, De Surinamer Courant, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en Trou, Vrede door Recht, De stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Indologenblad, De Banier, Neerlandia, De Booschapper, Revue économique, Ind. Gids, Teysmannia, Weekblad voor den handeldrijvenden en industriëlen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Ned. Zendingsbode, Maandbericht van het Nederl. Zending-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien, La Gazette de Hollande, Ned. Staatsert.

En tal van Brochures, Jaarverslagen, enz.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Het Bat. Nieuwsblad t/m 20 Nov. 1912;
De Locomotief t/m 19 idem;
Het Soer. Handelsblad t/m idem;
De Sumatrapost t/m 20 idem;
De Sumatrabode t/m 21 idem;
Tjahaja Sumatra t/m idem;
De Indische Mercur no. 51;
Weekblad voor Indië no. 30;
De Banier no. 35;
Handelsberichten v/h Min. van Landbouw;
De omkoop van den Regent van Labak, door Jhr. W. H. W. de Kock (overdruk uit „De Tijdspiegel");
Reizen en trekken no. 12.

HUPFELD's FILIAAL
DIRECTIE:
DUWAER & NAESSENS
PIANO-, PHONO- en MUZIEKHANDEL
IS GEVESTIGD:
's-GRAVENHAGE **AMSTERDAM**
Kneuterdijk/Heulstraat, Stadhouderskade, 19.
Tel. No. 27. Tel. No. 4698.

STROEBEL & KROESE
Garneer-Artikelen, Mode-Furnituren, Linten,
Zijde, Fluweel, Peluche, Satinet, Voering,
Knoopen, Glacé-, Zijde-, Imit. Suède- en
Tricot-Handschoenen, Dames- & Kinderkousen,
-o- Eau de Cologne & Zeep. -o-
- 4074 TELEPHOONNUMMER 4074 -
69 PIET HEINSTRAT 69

VERSCHEENEN bij:

N. V. Electriche Drukkerij
„LUCTOR ET EMERGO"

Den Haag - Amalia van Solmsstraat 2-4

**HET GELOOF VAN DEN
NIEUWEN MENSCH**

DOOR

Dr. M. H. J. SCHOENMAEKERS

DERDE HERZIENE DRUK.

(GOEDKOOPE UITGAVE)

„Het Geloof van den Nieuwen Mensch" is een werk van zuivere psychologie en zuiver woordkunst tevens. Het zegt in concrete, doorgaans zichtig-duidelijke en tevens warm-levende taal wat er vaag droomt in de ziel van alle wat lijk levende menschen van onzen tijd. — „Wat deze schrijver onder woorden brengt, is niet alleen, naar zijn eigen uitdrukking, „volgehouden bezonnen" en „volgehouden onbegrijpelijk", maar het is ook van begin tot het einde werkelijk. Zijn gedachten zijn namelijk begrips-filosofie, maar voorzichtig verbinden van innerlijke ervaringen. —

„Dit is alles, woord voor woord, werkelijkheid; innerlijke werkelijkheid, zoals wij ze dagelijks ervaren, en in de taal die de onze is."

„Dr. Schoenmaekers is, door zijn overtuiging en zijn talent, voorbestemd tot het prediken van wat door menigeen in onzen tijd als waar gevoeld en beleden wordt."

ALBERT VERWEY.
(In „De Beweging")

Franco per post of bij den boekhandel f1.—
Alleen ingenaaid.

P. VAN DEN BRUL

AMSTERDAM. DEN HAAG. HOORN. LEEUWARDEN.

HEEREN- EN JONGENSKLEEDING.
KLEEDERMAKERIJ VAN DEN EERSTEN RANG.

N.V. PULP-, JAM- & CONSERVENFABRIEK
VRUCHTEN- & GROENTENDROGERIJ

PRINCENHAGE.

GEDROOGDE GROENTEN, GEDROOGDE AARDAPPELEN
— voor export en voor scheepsgebruik.

Offerte met monsters op aanvraag te bekomen.

MEDEDEELINGEN.

Van het Dagel. Bestuur der Vereeniging:

In afwachting van de definitieve bevestiging der vestiging: Koloniaal arbeids- en informatiebureau „Oost en West“, onder nadere goedkeuring der eerstvolgende bestuursvergadering, is besloten in het belang van goede voorbereiding van de werkzaamheden, gekend met ingang van 1 December 1912, bij genoemd bureau aan te stellen:

tot Directeur den heer F. C. KIST, Rijksnijverheidsconsulent;

tot Secretaris den heer J. L. VAN GENNEP, Secr. van het Informatiebureau van de Vereeniging „Oost en West“;

tot Beheerder van de fondsen der Stichting den heer A. A. C. HARTING, Penningmeester der Vereeniging „Oost en West“.

Van de Afdeling Utrecht en Omstreken:

MUSEERIE (met lichtbeelden) van den WelEdelgestr. Heer A. D'ANGREMOND, planter in Suriname.

Onderwerp: „Landbouw in Suriname“.

Vrijdag 3 Januari 1913, in een der zalen van Hotel Europe, Vredenburg.

Aanvang half acht.

Namens het Bestuur:

J. E. VAN OEVEREN VAN SCHAİK, wr. Secr.

Van het Informatie-Bureau:

(Heulstraat 17, Den Haag).

Voor het middelbaar onderwijs in Nederland wordt gevraagd een doctor of doctorandus in de natuurkunde, bij voorkeur met praktische ervaring.

Aan de uitzending is verbonden:

een gratificatie voor uitrusting ad f 1000;

overtocht naar Batavia als gouvernementsspassagier der 1e kl., casu quo ook voor het wettig verblijf;

een voorloopig traktement van f 150 's mnds., berekend met den dag van aankomst te Batavia tot den dag waarop het activiteitstraktement, volgens deswege bestaande bepalingen in Indië, ingaat.

Het traktement bedraagt f 550 's maands, met 3 jaarlijksche traktementsverhoogingen, elke van f 100 's maands, zoodat zal worden bereikt een traktement van f 850 's maands.

De uit te zenden leeraar zal zich schriftelijk moeten verbinden tot teruggave aan 's lands kas van de gelden, welke aan hem en te zijnen behoeve worden uitgekeerd, zoo wegens gratificatie voor uitrusting als wegens overtocht naar Nederl.-Indië.

Indien hij binnen vijf jaren na zijne aankomst op andere redenen dan wel bewezen zieks- of arbeidsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan — beoordeeling van de Regeering — uit 's Gouvernements dienst wordt ontslagen of indien hij niet binnen den hem aan te wijzen tijd naar Indië vertrekt, dan wel de reis daarheen moedwillig afzegt,

zich die in de genoemde betrekking aan 's lands dienst in Ned.-Indië wenschen te verbinden, moeten zich zoo spoedig mogelijk bij een op zegel verleden request tot het Dept. van Koloniën wenschen overlegging van:

hunne bewijzen van bekwaamheid;

een bewijs van goed maatschappelijk gedrag, afgegeven door den burgem. hunner woonplaats;

een certificaat van voldoening aan de Militieafgegeven door den burgemeester der gemeente waarvoor zij geloot hebben, en

hunne geboorteakte.

De requesten moeten de mededeeling inhouden of de candidaten al dan niet zijn gehuwd en casu quo aantal en den leeftijd hunner kinderen.

De uit te zenden leeraar wordt vóór zijn vertrek onderworpen aan een geneeskundig onderzoek, op het ophelderen of hij fysiek geschikt is voor den Indischen dienst.

De opzichte van de bepalingen omtrent verlof, pensioen, weduwenpensioen enz., staan de leeraren met de overige burgerlijke landsdienaren in Indië gelijk.

Het activiteitstraktement gaat in Indië in met den 1sten der maand volgende op die waarin de bevoegdheid door den Gouv.-Generaal van Ned.-Indië is verleend, en de betrekking zal zijn van dien aard.

Het traktement is onderworpen aan eene korting van 2% ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van 5% voor de gewone bijdrage aan het Wezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Ned.-Indië. Bovendien is bij eerste indiensttreding te voldoen, ten behoeve van laatstgenoemd traktement door gehuwden twee maanden en door ongehuwden één maand traktement. Bij bevordering door twee maanden het bedrag der verhoging over de maand, door ongehuwden éénmaal. Bij huwden één maand traktement.

De contributiën zijn te voldoen in maandelijksche termijnen. Eene contributie in eens is in geval van huwelijksverandering of anderszins in geval der echtgenooten, wanneer dat verschil meer dan twee jaren bedraagt.

(Ned. Staatsert. van 13 Dec. 1912 No. 292.)

Officiële Berichten.

Uit de Javasche Courant van 19 Nov. 1912. No. 93.

Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Verleend: 1 jaar verlof aan den ass.-resident R. L. A. Hellwig; 10 maanden aan den onderwijzer Ph. A. Broekhuijsen; 11 maanden aan den directeur der postspaarbank Mr. Dr. H. Zaalberg.

Ontslagen: op verzoek eervol de commies mej. S. J. Wilten; de onderwijzeres mej. E. I. van Eibergen-Santhalgens.

Ontheven: op verzoek eervol van de waarneming der betrekking van klerk ter Alg. Secretarie mej. A. Westhoff.

Benoemd: tot voorzitter van de landraden te Klaten en Bojolali Mr. C. Süthoff; tot lid van den gewestelijken raad van Cheribon A. W. A. Last.; tot adsp.-ingenieur B. O. W. J. Saltet; tot officier van justitie bij den R. v. J. te Padang Mr. A. H. Walkate; tot lid van den gew. raad van Kedoe Mr. F. D. E. van Ossenbruggen.

Tijd benoemd: tot ingenieur bij de S.S. op Java E. W. L. Prochazka.

Belast: met de waarneming der betrekking van directeur der postspaarbank J. Berendsen.

Gesteld: ter beschikking van den Directeur van B.B. de adm. ambtenaar N. L. Holwerda; van den Directeur der B. O. W., J. J. van Klaveren.

Benoemd: tot tijd. civiel gezaghebber in 't gouv. Atjeh en Onderh. W. Baptist.

Belast: nadat hem als onderluitenant der infanterie door den commandant van het leger en chef van het Dep. van Oorlog in Nederlandsch-Indië, eervol ontslag uit Hr. Ms. militairen dienst met behoud van recht op pensioen over zijn tegenwoordigen rang zal zijn verleend, met ingang van een door den Dir. B.B. nader te bepalen datum, met de waarneming van de betrekking van divisiecommandant der 2e klasse bij het korps gewapende politie in Nederlandsch-Indië, de onderluitenant der infanterie J. Brevoort (alg. stamb. No. 50269), met bepaling, dat hij door den chef van genoemd korps zal worden ingedeeld, wordende hij tevens in afwachting van bedoelden datum van ingang met ingang van 25 Nov. 1912 gesteld ter beschikking van den Directeur van het Binnenlandsch Bestuur, ten einde in de gelegenheid te worden gesteld zich voor te bereiden (sic) voor de genoemde betrekking. *)

Toegevoegd: aan den ass.-resident van Blora de ambtenaar J. H. A. Logemann; aan den in Djambi geplaatsten controleur W. H. Keuchenius de idem J. W. Hilbrander; aan den ass.-res. van Tjandjoer de id. H. J. Sonneveldt; aan den in de res. Kedoe geplaatsten controleur J. H. Johan de idem J. van Aalen; aan den in Kediri gepl. controleur H. H. de Coek de id. J. Ch. E. Manuel; aan den in Tapanoeli gepl. controleur G. J. Adamse de id. L. E. Dorx; aan den in de res. Oostkust van Sumatra gepl. controleur H. E. K. Ezerman de id. G. A. Brunet de Rochebrune; aan den in Semarang gepl. controleur J. D. A. Lindhout de id. A. A. F. Vogelpeel.

Ingetrokken: de overplaatsing van den civ. gezaghebber J. A. W. Coenen.

Geplaatst: in de res. Oostkust van Sumatra de controleur Ch. H. J. baron van Hœvell; in de res. Zuider en Oosterafd. van Borneo de civ. gezaghebber W. F. A. Bol; in de res. Benkoelen de idem J. A. Kievits; in de res. Menado de controleur D. J. C. Kriebel.

Werkzaam gesteld: als onderwijzer te Buitenzorg mej. H. van Blokhuisen.

Benoemd: tot 1en klerk te Scerabaja Mr. J. C. Rupp.

Militair Departement.

Verleend: 9 maanden verlof aan den kapitein der inf. J. Konwenaar.

Geplaatst: bij het 20e bat. de luit.-kolonel C. A. Meulemans; bij het R. H. 17e bat. de majoor W. Bekker; bij het 6e bat. de 1e luit. A. W. Bartelds; te Scerabaja de kapt. J. H. van Velthuisen.

Overgeplaatst: bij het 4e bat. de kapitein N. J. Feenstra; bij het 3e bat. de kapt. Jhr. J. J. Boreel en de 2e luit. K. N. van Dalsum.

Geplaatst: te Batavia de 2e luit. der art. E. van Driest en W. J. Rinkel; te Semarang de 2e luit. der genie F. F. Blok.

Overgeplaatst: naar Tjimahi de 1e luit. der genie G. S. Reeman.

Geplaatst: te Bandoeng de off. van gezondh. Dr. G. P. Utermöhlen; te Padang de idem W. P. L. Ouwerkerk; te Batavia de militair apotheker T. H. E. Bicknese.

Overgeplaatst: naar Atjeh de off. van gezondh. T. J. Jaski; naar Malang de id. G. F. v. Laaren; naar Palembang de id. G. J. E. Boswinkel.

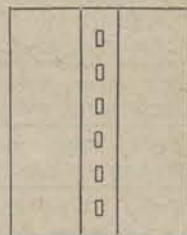
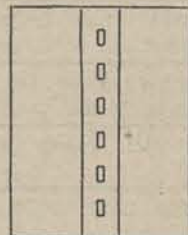
Ingetrokken: de overplaatsing van den off. van gez. W. J. van Beugen Bik.

Gesteld: ter beschikking van den ml commandant van Amboina en Ternate de 1e luit. der inf. P. van Hulstijn.

*) Oeff! Ter besparing van plaatsruimte wordt dezerzijds steeds de tekst der officiële berichten verkort. Of dit wenschelijk is moge de lezer uitmaken, die ontwaren zal dat bij deze mutatie van het systeem is afgeweken.

W. KALDENBACH
WONINGINRICHTINGEN
IN OUDE EN MODERNE STIJLEN
VALERIUSSTRAAT 38
's-GRAVENHAGE
TEEKENINGEN EN BEGROOTINGEN
KOSTELOOS VOOR BELANGHEBBENDEN

HAAGSCHE PHILATELISTEN-VEREENIGING

OPGERICHT 17 APRIL 1897

ERKEND BIJ KON. BESL. VAN 20 APRIL 1903, No. 58,
STAATSCOURANT No. 110.

De Vereeniging stelt zich ten doel:

10. De bevordering der postzegelkunde in het algemeen;
20. Het verzamelen van postzegels en poststukken tusschen hare leden te bevorderen en te vergemakkelijken.

In het bijzonder tracht zij dit te doen door:

- a) het doen circuleeren van koopboekjes, samengesteld door hare leden;
- b) het uitgeven van een tijdschrift;
- c) het vormen van een bibliotheek;
- d) het doen circuleeren van tijdschriften;
- e) het houden van verlotingen;
- f) het houden van bijeenkomsten.

Alle verdere inlichtingen worden verstrekt door den Secretaris-Penningmeester

TH. H. KLINKHAMER,
Joan Maetsuyckerstraat 28.

AANVRAAG

VOOR HET

werkend
correspondeerend Lidmaatschap

DER

HAAGSCHE PHILATELISTEN-VEREEN.

M.

Hierbij deel ik U mede, dat ik ^{werkend} _{correspondeerend} lid der H. P. V. wensch te worden.

Tevens verklaar ik hierbij, dat ik geen handelaar in postzegels ben of plan heb zulks te worden. Ingeval ik evenwel postzegelhandelaar zou worden, zal ik voor het lidmaatschap bedanken. *)

Naam.....

Woonplaats.....

Beroep.....

Leeftijd.....

Voorsteller.....

Hollandsche referenties.....

Handteekening.....

Datum.....

Aan den Secretaris
der H. P. V.

Contributie p. j. f3.- en f2.-
Entree f1.-.

*) Indien men zich opgeeft voor het correspondeerend lidmaatschap vervalt deze verklaring.

Vereeniging OOST en WEST

Afdeeling 's-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau LAAN VAN MEERDERVOORT 187, zijn van 10-12 en van 2-4 uur inlichtingen te oekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken. Men kan die inlichtingen ook per brief vragen aan den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, der heer G. C. A. DE WITT, Reinkenstraat 56.

- Acht dames en één heer voor pianolessen.
- Eene dame voor het geven van lessen in de Eng. taal.
- Twee dames voor het geven van lessen in de Fransche, Duitsche en Engelsche taal; waarvan éene met hoofd-acte midde/b. Engelsch en Lager Fransch en Duitsch.
- Jonge Dame (diploma Zang en Muziek) voor hulp in huishouden en les geven aan kinderen.
- Een heer, oud-onderwijzer Kweekschool voor Inl. onderwijzers, voor het geven van lessen in de Mal. taal.
- Eene jonge dame voor het geven van lessen in teekenen en schilderen.
- Twee jonge dames voor Gouvernante naar Indië, waarvan eene H.-acte heeft.
- Twee dames v. vioollessen, ook aan eerstbeginnenden.
- Drie jonge dames voor kinderjuffrouw naar Indië, waaronder twee die reeds in Indië waren.
- Dame, m. l., Prot., West-Indische, voor gezelschap bij oude dame of voor waarnemen huishouding.
- Eene jonge dame, bekend met moderne talen, voor machineschrijven en stenographie.
- Dame, 24 j., Prot., voor waarneming huishouding bij oude dame of heer.
- Eene Dame voor zanglessen.
- Twee heeren voor het geven van lessen in Maleisch en Javaansch, waarvan één ook in Indisch Staatsrecht.
- Eene Dame v/h. geven v. lessen aanspraakgebrekkigen
- Eene dame voor 't geven van lessen in de Fransche taal
- Een heer voor muzieklessen.
- Eene Dame voor administratieve werkzaamheden.
- Twee bekw. linnennaaisters, waarvan een uit naaien gaat van 9-5 uur.
- Beschikb. voor de reis naar Indië een mannelijke Inlandsche bediende.

Indische dienstboden kunnen zich aangeven in LAAN v. MEERDERVOORT 187 voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; Voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid. Leden van O. en W., geen direct belangh. worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willer verleenen.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen.

- A. H. J. G. WALBEEHM, Obrechtstraat 363, 's-Gravenhage, { Javaansch,
- D. A. P. KOK, Edisonstraat 58, 's-Hage, { Maleisch } gediplomeerd.
- W. F. H. EPKE, v. Slingelandtstraat 151, 's-Hage, { Javaansch en Maleisch.
- Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden, { Javaansch,
- { Maleisch,
- { Madoereesch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. Jaarverslag der Vereen. 1911, geldelijke verantwoording van het Hoofdbestuur over het jaar 1911, enz.
en
Opgave van de Eereleden, de samenstelling der verschillende besturen en commissies
Prijs: 1 exemplaar f 0.20 en f 0.03 frankeerkosten.
- b. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn, door J. H. en H. B.
Prijs: 1 exemplaar f 0.10, 50 ex. f 2.80;
voor Departementen en Leden der Maatschappij tot Nut van het Algemeen f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.
- c. Onze Oost II: iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar 5 cent, 50 ex. f 2.—;
voor Departementen en Leden der Maatschappij tot Nut van het Algemeen f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

- a. Onze West:
 - I. De Kolonie Suriname, door REMAN IRÛS;
 - II. De Kolonie Curaçao, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao.
Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten.
- b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.
 - No. I. De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - No. III. De Rechterlijke ambtenaar in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.
 - No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.
Prijs f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

DE WEKKER

Noordeinde 31 - Heulstraat 2-18

Telefoon 2245.

Ateliers voor
Costumes, Mantels en Lingeriën,
alles naar maat gemaakt.

Alle Liberty-artikelen tegen denzelfden prijs als in Amsterdam verkrijgbaar.

GEBR. DE RIDDER

LEVERANCIERS VAN 1e KWALITEIT RUND-, KALF- LAMS- EN VARKENSVLEESCH.

Specialiteit in fijne WORST en VLEESCHWAREN

Geregelde bezorging door alle wijken van 's-Gravenhage, Scheveningen en Voorburg.

VALERIUSSTRAAT - hoek Dunckerstraat - DEN HAAG.
INTERC. TELEFOON 2648.

Magazijn KUNSTNIJVERHEID
VEENESTRAAT 56.

Blouses - Jupons - Nouveauté's

DAMES-HANDWERKEN
Steeds het nieuwste.

WISBRUN & LIFFMANN.
VEENESTRAAT 35-37. Tel. 2503. DEN HAAG.

Dames Modeartikelen.

Zijden stoffen, Fluweelen, Kantstoffen.
Alle soorten Garneeringen, enz.

Balartikelen.

BURGERS VAN N.-I., WELKE IN NEDERLAND EEN TROPISCHE WARMTE IN HUN WOONHUIS WENSCHEN, SCHAFFEN ZICH AAN DE
HOEK'S GASHAARDEN
HOOFDKANTOOR: PIET HEINSTRAT 64, DEN HAAG.
VRAAGT CATALOGUS. :: VRAAGT CATALOGUS.

GOEDKOOPSTE EN MEEST GESOR-
TERDE MAGAZIJNEN VAN

DAMES- EN
KINDERKLEEDING
GEMAAKT OF NAAR MAAT

J. SCHULTE 40 SPUISTRAAT 40
DEN HAAG

3 EINDSTRAAT 3 79 WESTE WAGENSTRAAT 79
- BREDA - - ROTTERDAM

Wij leveren het beste, het nieuwste, het meest elegante voor de goedkoopste prijzen. Kleeding naar maat in den kortsten tijd.

Brengt een bezoek aan
„BOEATAN”,

Magazijn van
Indische Kunstnijverheid,

Heulstraat, Den Haag.

Vrij entrée.

THEE VAN 3-6.

N.V. DE HAAN's Bioscope-Theaters
„OLYMPIA-THEATER“
 ELITE BIOSCOPE
 PRINS HENDRIKPLEIN 3 - Telefoon 6295

ELKE WEEK
SCHITTEREND AFWISSELEND PROGRAMMA

Woensdag, Zaterdag en Zondag **MATINÉE.**
 ENTRÉE: 50 en 25 Cent voor de **MATINÉE'S**, f1.—, f0.75, f0.50 en f0.30 voor de **AVOND-VOORSTELLINGEN.**

VACANT

VAN SEVENTER & PALUDANUS
 Vlamingstraat 21,
 DEN HAAG - Teleph. 4214.

Eerste klasse en toch het goedkoopst adres voor Heerenkleeding naar maat.
SPECIAAL ADRES voor Uitrustingen.

VRAAGT <i>Krul's</i> HOPJES.	VRAAGT <i>Krul's</i> CHOCOLADE.	VRAAGT <i>Krul's</i> BONBONS.
--	---	---

Door onze groote wekelijksche zendingen naar Indië zijn wij in staat, onderstaande artikelen 30 % goedkoper aan te bieden dan de gewone winkelprijzen.

STERK GRASLINNEN (spreiengoed)

Fijne zachte Flanel	f 7.95 p. blok (30 El)	85 cM.	f 12.75,	100 cM.	f 15.75 (60 El)
Souple dunne Shirting	12.25 " 54 "	125 "	12.75,	140 "	15.50 42 "
Reform-stof	5.90 " 30 "	150 "	16.30,	163 "	18.75 42 "
Badhanddoeken	4.50-f6.20 dozijn	180 "	21.80,	200 "	25.80 42 "
Badstof aan 't stuk	70 cM. br. " 0.42 per el	250 "	22.50	per 24 el	
Sterke witte Handdoeken	2.75 dozijn	ook per half stukje verkrijgbaar.			
Mooie Theedoeken	1.80 "				
Sterk Tafelgoed 160/245	1.85 stuk				
Bijpassende Servetten	2.75 dozijn				

LINGERIES VOOR INDIË, elegant en goedkoop.
 Alle artikelen fabriceren wij vanaf de goedkoopste tot de fijnste genres.
FIRMA H. BONEFAAS, Hengelo (O.), Den Haag, Beeklaan 466. **Fabriek en Export.**

WAT brengt ieders belang mede bij de aanschaffing van HEEREN- en KINDERKLEEDING?
DAT men onberispelijke coupe, soliede stoffen en prima afwerking **KRIJGT VOOR DEN LAAGSTEN PRIJS.**
HET AANGeweZEN ADRES DAARVOOR IS EN Blijft LIJNKAMP's KLEEDINGMAGAZIJN
 GROENMARKT, HOEK NIEUWSTRAAT, TEGENOVER HET STADHUIS.

GALERIES MODERNES
I. DE VRIES
 DEN HAAG - Hoogstraat 4
 TELEFOON 815.

SPECIALITEIT IN
BEGARNEERDE EN ONGEGARNEERDE
DAMESHOEDEN
 NORME SORTERING **BILLIJKE PRIJZEN**

Indisch Restaurant
 Vereeniging „OOST EN WEST“
 LAAN v. MEERDERVOORT 187
 Telefoon 2655.
INDISCHE KOKKIE
 GROOTE VERScheidenHEID VAN
OOSTERSCHE GERECHTEN.
 ZORZAME EN ZINdelIJKE BEREIDING VERZEKERD.
 BILLIJK TARIEF.
 JOBALAH SATOE KALI,
 KEMTOENANTI DATANG KEMBALI
 Plat du jour à f 1.50.
 Diners vanaf f 1.75.
 Zending van allerlei Schotels
 Gebakken met verhooging van
 bezorgloon.

VACANT

VACANT

GROBBE = COMESTIBLES.
 Bankastraat - Fr. Hendriklaan - Theresiastraat.

VACANT

INSCHRIJVINGSBILJET.

Ondergeteekende wenscht in te schrijven
 voor het hulp- of ondersteuningsfonds der Vereen.
 „Oost en West“: f.....

NAAM: _____ WOONPLAATS: _____

Inzenden aan het Hoofdbureau van „Oost en West“, Heulstraat 17, Den Haag.

O. C. L. VOSVELD, Opticien, Hof-, Rijks- en Gemeenteleverancier - KORTE POTEN 42. - Telefoon 3957 - 's-GRAVENHAGE.

GELIEVE S.V.P. OP NAAM EN WOONPLAATS TE LETTEN.

Specialiteit in Gouden Brillen en Pincenez, Barometers, Thermometers, Veld-, Theater- en Marinekijkers, Breukbanden, Buikbanden en verdere instrumenten. — Maatnemen en aanleggen v. Dames geschiedt door vrouwelijke behandeling.

Specialiteit in ANATOMISCHE MODELLEN.

A. A. BOLT

CONFISEUR
PATISSIER

HOFLEVERANCIER.

BANKASTRAAT 4c, 4d, 4e, 4f — 's-GRAVENHAGE.

ECHTE INDISCHE SPEKKOEK.

Ook verkrijgbaar in „BOEATAN”, Heulstraat 19.

VACANT

VACANT

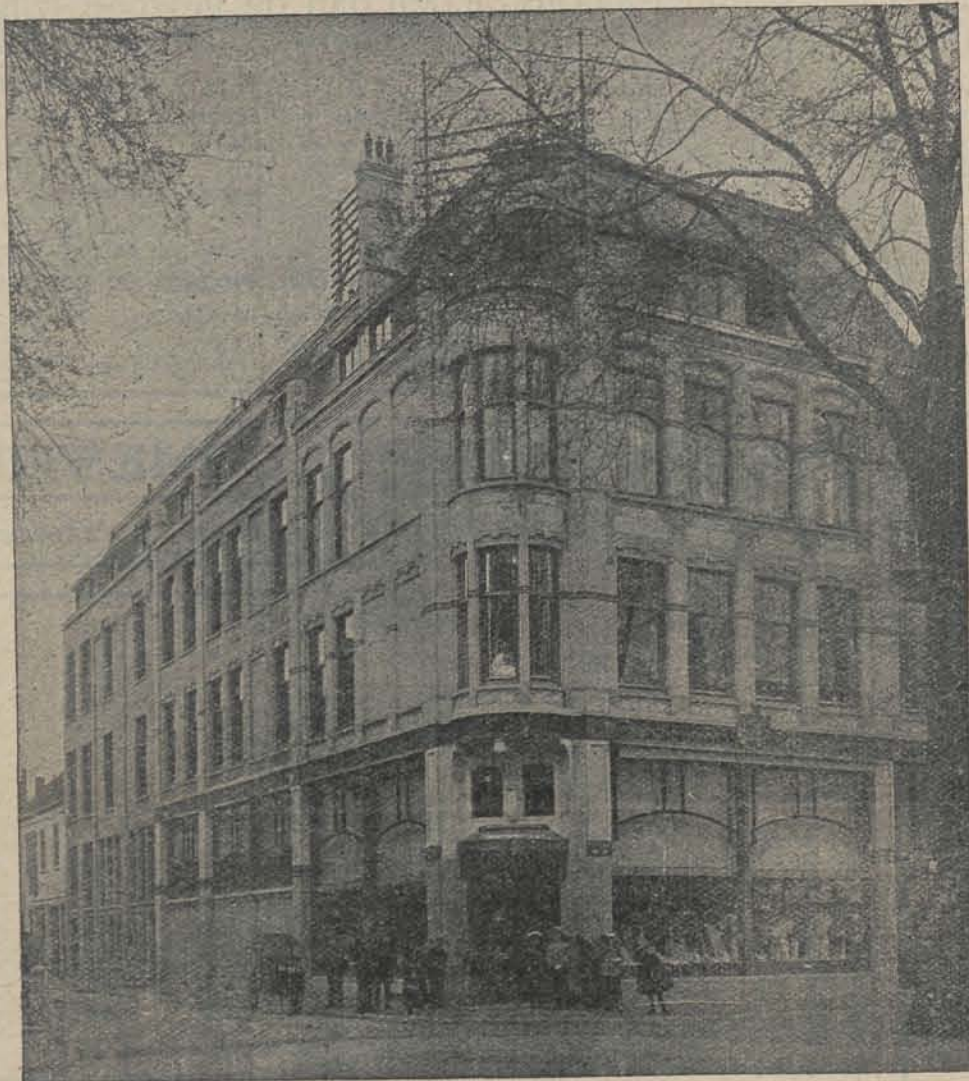
De 's-Gravenhaagsche Wasch- en Strijkinrichting **CHEMISCHE WASSCHERIJ**

A. G. DE KLEIN

Rembrandtstraat 318—332 - DEN HAAG

WASCHT, STRIJKT en BLEEKT ELECTRISCH.

Vraagt prijsopgave van Opmaak- en Niet-Opmaakwasschen
Speciale inrichting voor het opmaken van Indische Uitrustingen
1e KLAS FIJNGOED STRIJKINRICHTING.

Fournisseurs
de S. M. la Reine.

Fournisseurs
de S. M. la Reine Mère.

Specialité de SOIERIES.

Lainages, Cotons,
Dentelles.

ROBES MI-CONFECTIONNÉES,
Dentelles de Bruxelles Véritables.

Téléphone 2155.

Maison de Nouveautés

Compagnie

Lyonnaise

9 Kneuterdijk

LA HAYE.

H. W. v. d. H. en I. M.

VERSCHIJNT IN 4 VERSCHILLENDE ÉDITIONS.

Is U reeds geabonneerd? Zoo niet, lees dan dit oordeel!

Ieder verstandig man beschouwt het luttele bedrag voor een abonnement, als het aangenaamste en meest vruchtdragend leergeld, wegens de vele zakenkennis, die hij wekelijks uit het weekblad opdoet en het nuttig nieuws, dat hem 13 x voor 55 cts. wordt geboden.

Geef uw beroep en duidelijk adres op en U ontvangt fo. en gratis een proefnr. van het weekblad in uw bedrijf.

Administratie van het Weekblad,
AMSTEL 18, AMSTERDAM.

**Weekblad
voor Indië**

onder Hoofdredactie van
M. VAN GEUNS, te SOERABAJA

Prijs per 3 maanden f 2.50

Men kan zich abonneren bij den
agent voor Nederland: Uitgevers
Maatsch. „Het Gemeenschappelijk
belang” Nieuwe Molstraat 20,
DEN HAAG

NEDERLANDSCHE VEGETARIERSBOND.

Secretariaat, Brochurenhandel en Vegetarisch Bureau:
HEEMRAADSINGEL 217B :: ROTTERDAM,

waar alle inlichtingen over Vegetarisme, den Bond en zijn streven
gaarne worden verstrekt en alle drukwerken te verkrijgen zijn.

LIJSTEN VAN BOEKEN GRATIS

Leest het maandelijksch orgaan „VEGETARISCHE BODE”
onder redactie van FELIX ORTT; abonnementsprijs f2.— p. jaar.
Bekroond propagandageschrift, franco per post f0.06. — ORTT.
Brieven over gezondheid, franco per post f0.12. — DR. ANNA
KINGSFORD, Ware voeding, franco per post f0.80. — Vegetarisme
een economische noodzakelijkheid, franco per post f0.94.

KOOKBOEKEN franco per post f0.17 en f0.95.

Vraagt voedingsmiddelen gesteld onder toezicht van
den Nederlandschen Vegetariërsbond. — Dit geeft
afdoende waarborgen.